Ն՝ 702 — 1879 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2 ՇՈՒՐԱՄ — ԻՒՐՔԻՆՇԻԻ ՄԷՆԷ

ԱԳՕՆԷ ԳԻՆԸ ԹԼԱՐԸ

Մէճիտիէ 20 դրուշտան

ՍԹԱՄՊՈԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . .	200 դր.
Ալթը այլըգ	100 »
Իւչ այլըգ	55 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՉԻՒՆ,

Բօսթա իլէ իրսալ օլունճաղ-լար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . .	230 դր.
Ալթը այլըգ	120 »
Իւչ այլըգ	60 »

Մէճիտիէ 1 դրուշ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷՖԵԱՐ

ՄԷԿԱՏՏԸ ՔՈԼԻԹԻԳԻՅԻ ԻԼՄԻՅԻ ՎԷ ՄԻԼԻՅԻ ՎԷ ՍԱՒԻԼԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԸԹԼԱՐԸ՝

Պէհէր սաթրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ	5 դր.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . .	2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէ այիտ, 2 մէ 3ի ճնու սահիֆէլէրէ 6 դր. 4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »

Զիյատէ միւտատէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատտը նաֆիայա տայիր պէնճլէր մէճմանէյէ գապալ օլունճաղ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայաճագ։

Մէճիտիէ 1 դրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլոս Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սոգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ յայիտ քեաֆիֆէյի մէվատտ հազգրնտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիպի, քեաֆիֆէյի մէքեաթիպլիկ տախի անըն նամբնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Ցիւնքի ղազէթամզըն Հայը Հաջրբընտա, Ինկիլթերրանըն Անատօլուտա ըսլահաթ իճրա իթտիրմէք իչիւն, տօնանմանըն պու թարաֆա սէվգի մէսէլէսինի մէյտանտա աթտըգտան սօնրա, պու մէսէլէյի սիւքիւթ ալթընտա պըրագարագ պու պապտէ հիչ պիր չէյ սէոյլէմէմէքտէ վէ եարմամագտա օլուղունու պէյան իթմիշ իտիք։

Հալ պու քի, տիւնքի թէլէկրաֆլարան Ինկիլթէրրանըն պու մէսէլէյի սիւքիւթ ալթընտա պըրագմայըգ, միւճէրրէտ պիր գաչ կիւն իչիւն թէէխիր իթմիշ օլտուղու անլաշը ըյօր։

Թայշ ղազէթասը, տէվէթը Օսմանիյէյէ՝ զաթէն քէնտիսինին իսթիար իթմիշ օլտուղու ըսլահաթը պիր սահաթ էվվէլ իճրասընը թավսիյէ իլէ, պունտան Ինկիլթէրրանընը պիր ֆիտէի մախսուսէսի օրմայըգ, թէրէթթիւպ իտէճէք ֆայիտէնին ումում էյրօբայա վէ պա խուսուս տէվլէթը Օսմանիյէյէ այիտ օլաճաղընը պէյան իթմէքտէ օլտուղու հայտէ, Մալթատան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ, ամիրալ Հօրնպիին տէօրթ կիւն ղարֆընտա Շարգա տօղրու հարէքէթ իթմէք իւզրէ հաղը պուլունմասը իչիւն էմր վերիլտիյին պէյան իտիյօր։

Իչթէ Թայշ ղազէթասը իլէ սայիր Լոնտրա մաթպուաթընըն եէնտէն պու մէսէլէտէն պահս իթմէյէ պաշլամալարը իլէ, Մալթամէյէ պաշլամալարը իլէ, Մալթատաքի Ինկիլիզ տօնանմասընա պէօյլէ պիր էմր վերիլմէսի Ինկիլթէրրանընը պու մէսէլէտէն վազ կէչմէյիպ, տօնանմա սէվգի մատտէսինի եալընըզ պիր գաչ կիւն իչիւն թէէխիր իթմիշ օլտուղունա տէյլէթ իտիյօր։

Ցէմէք օլույօր քի, Ինկիլթէրրանընը Պապը Ալիյէ Անատօլուտա ըսլահաթ իճրասը իչուն վերտիյի մէօհլէթ տէօրթ պէշ կիւնտէն սօնրա խիթամ պուլաճագ ըրը։

Իչթէ • վագըթ Ինկիլթէրրա պիր տահա մէօհլէթ վերմէյէ բազը օլմայըգ, տօնանմասընը սէվգ իտէճէյինտէ չիւպհէ օլմատըղընտան, մէմուլ իտէրիզ քի, Պապը Ալի ըսլահաթը պայգալարընը իճպարը իլէ իճրա իթմիշ օլմագ իչուն, չիմնիտէն իճրա իտէճէյի ըսլահաթը էսասիյէնին բլանընը գուրմուշ, վէ իճրասընա թէչէպպիւս իթմէք իւզրէ միւհէեա պուլունմուշ օլաճագ ըրը։

* * *

Աֆղանիսթանտա մէսէլէ եէնի պիր սուրէթ ալմագտա ըրը։ Մալիմ տիր քի, Հէրաթ մէմլէքէթի Աֆղանիսթանընը մէմալիքինտէն մատուտ իսէ տէ, միւսթագիլ կիպի օլուպ, զաթէն Շիմալ թարաֆընտա պուլունտուղունտան, Ինկիլիզլէր օրայա գատար վասըլ օլմայըգ, պու մէմլէքէթ իսթիգլալընը մուհաֆաղա իթմիշ տիր։ հաթթա Ինկիլիզլէրին քեապիլէ թէգարրիւպլէրինտէ՝ Հէրաթտան քեապիլիլէրէ պիր գաչ ալայ իմտատ կէօնտէրիլտիյի իչտիրմիշ իտի։

Պու տէֆա Հէրաթ վալիսի պուլունան էյուպ խան պաշչա պիր բՉ օյնամայա պաշլայարագ, Աֆղանիսթան մէսէլէսինէ եէնի պիր բէնք վերմէյէ չալըշըյօր։ Պու զաթ պիր թարաֆտան Եագուպ խանընն քեապիլ իսթիլալընտա զիմէտխալ օլտուղունու իսպաթ իտէճէք պիր թազըմ տելիլլեր կէօսթէրէրէք, Ինկիլիզլէրի Շիր-Ալի խանընն ֆամիլեասընտան վազ կէչիրմէյէ, վէ պիր թարաֆտան տախի Հէրաթ բուէսսասընը Ինկիլթէրրայա մէյլ իթտիրէրէք, Ինկիլիզլէրին թէվճճիւհինի քէնտի թարաֆընա ճէպ իթէյէ չալըշմագտա տըր։

Պու մագսատա պիր տէրէճէյէ գատար մուվաֆֆագ օլարագ քէնտիսինին Աֆղանիսթան էմիրլիյինէ թային օլունճաղը բիվայէթ օլունմագտա տըր։

Եագուպ խան իլէ Էյուպ խան պէյինտէ պիր ֆէրգ օլմայըգ, պունլարընը չախսճա պիր էհէմմիյէթլէրի եօք իսէ տէ, Էյուպ խան Հէրաթ վալիսի պուլունմագ միւնասիպթիյլէ Ինկիլթէրրանընը նուֆուզունու թա Շըմալտաքի Ռուսիա հուտուտունա գատար իսալ իտէպիլէճէյինտէն, վէ քեապիլ եէրինէ Հէրաթը Աֆղանիսթան մէրքէզի իթթիխաղ իթմէսի միհթէմէլ օլուպ, Հէրաթ իսէ Ռուսիանընը նաղարընտա պուլունտուղունտան, մէսէլէնին պու բէնկի արմասը, եանի Էյուպ խանընն գարըշմասը, Ռուսիա իլէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէքի միւնասէպաթ ճիհէթինէ խայլի էհէմմիյէթի հայիզ պիր չէյ տիր։

ՏԱԼԽԻԼԻՅԷ

Ցիւնքի Ֆրէնչ պէյանընա կէօրէ, էվվէլքի կիւն պանքէրլէր իլէ վիւքէլա արասընտա պիր տէրէճէյէ գատար իթթիֆագ հուսուլէ կէլէրէքպանքէրլէր 300,000 լիրա վերմէյէ մուվաֆագաթ իթմիշլէր, վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէ տախի կէլէճէք մարտ իպթիտասընա գատար կէօմրիւքլէրի պանքէրլէրին իտարէսինէ թէրք իթմէյէ բաղը օլմուշ իմիշ։

Պու կիւնքի վէճէր տախի տէյօր քի, մալիյէ հագգընտաքի եէնի թասավուրուն Պապը Ալիճէ միւհթաճը միւզաքէրէ ճիհէթի գալմատըղընտան, վէ պանքէրլէր իլէ իթթիֆագը էֆքեար հուսուլէ կէլտիկինտէն, մասլահաթը գաթիէն խիթամ պուլմասը բէք եագլաշմըշ տըր։ Լաքին վէճէր, միւթատը վէճճ իլէ պէօյլէ գաթի պիր հավատիս վերտիյի սըրատա տայմատա պիր աշըգ գաբու պրագտըղը տէրքեար օլտուղունտան, հավատիսի մէզքիւրէնին ալթ եանընտա տախի իլավէթէն պէյան իտէրէք տիյօր քի, Օսմանը պանդասը Լոնտրա իլէ մուխապէրէյէ միւհթաճ օլտուղունտան, քէյֆիյէթին ըսմէն իլան օլունմասը՝ պանգա իտարէսի թարաֆընտան Լոնտրայա վուգու պուլան իչարէ ճէվապ կէլմէսինէ միւթէվգդըֆ տըր։

Ճէվապը մէզքիւրուն եարընքի ճումա էրթէսի կիւնիւ կէլմէսի մէմուլ օլտուղու երինէ վէ-էրընի խաթիրաճաթընտան տըր։

—Կաղէթա մուհարրիրլէրինտէն Մ. Պէրն Հարտիօ իլէ, Պ-ռ Բուլէն պանգասընըն միւտիրի վէ Գ-ռ-Ռիրէ-ֆէլ կաղէթասը շիրքէթի հիսսէտարանընտան Մ. Աէֆօնս Հարթուկա տէօրտիւնճիւ բիւթպէտէն պիրէր գրթա Մէճիտիյէ Նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր։

—Շարգի Ռումէլի վալիսի Աէգօ բաշա հագրէթլէրի տիւն ագշամ Սթամպօլա միւվասլէթ իթմիշ տիր։

—Եարընն գօնթ Զիչի հուղուրը Շահանէյէ չըգաճագ տըր։

—Պիր վաղըթտան պէրու Սթամպօլտա նէչը օլունմաղա պաշլամըշ օլան Լոռէ՝ նամ Ադրապ կաղէթասընըն պէյանընա կէօրէ, Մէհինէ ճիվարընտա Թէմիւմ վէ Սէհաին վէ Հարպ աշիրէթլէրի Էվէլքիմ—Լտտին նամ մահալտէ պուլունան իքի թապուր Օսմանը ասքէրի իւղէրինէ հիճում իթմիշ վէ արգալարընը չէվիրմէք իսթէմիշ օլտուգլարը ճիհէթլէ, պու թապուրլար մէրգում ասիլէրի տէֆ ու թէնքիլ իթմէյէ միւգթէտիր օլմատըգլարընտան, հիւքիւմէթը մահալլիյէ Պապը Ալիտէն իմտատ թալէպ իթմիշ, վէ պունուն իւղէրինէ Պապը Սէրասքէրի տախի 1000 նէֆէր ասքէր իրսալինի եէմէն օրտուտունա էմր պույուրմուշ տուր։

—Սթամպօլտան պա թէլէկրաֆ վիէննայա եագըլըղընա կէօրէ, պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի վիլայէթէ պիր թէլէկրաֆնամէի ումումի քէշիտ իտէրէք, Ինկիլթէրրանընը իսլահաթ իճրասընը սրգըշարմագտա օլտուղունու վէ Պապը Ալինին տէ իսլահաթը միւսթաճէլէ թէրթիպ իթմէքտէ պուլունտուղունու իշար պույուրմուշ տըր։ Բաշի միւշարէլէյհ հագրէթլէրի, մէզքիւր թէլէկրաֆնամէի ումումիսինտէ, վիլայէթտէ ասայիշ ու իսթիրահաթը պագասընը վալիլերէ թավսիյէ իթմիշ տիր։

—Բէյ՝ նամ Ինկիլիզ թօր տուպասը էվվէլքի սապահ Մալթատան պուրայա վասըլ օլմուշ տուր։

—Էլան Ֆրանսանընը Գան շէհրինտէ պուլունան Ռուսիա իմբէրաթորիչասընընը թահթը էմրինտէ պուլունմագ իւզրէ, Էլբրոս նամ Ռուս վաբօրը Նիգօլայֆֆէն պուրայա կէլմիշ օլուպ, տիւնքի կիւն տախի Ֆրանսանընը վիկթրանչ շէհրինէ միւթէվէճճիհէն լիմանընընը ղատան հարէքէթ իթմիշ տիր։

—Պուլկարիսթան բրէնսի թարաֆընտան Եունան գրալընա պու կիւնլէրտէ պիր մէմուր վասէթասըյլա պիր նամէի մախսուս իրսալ օլունտուղու թէլէկրաֆլարտա միւնտէրիճ իտի։ Իչթիհիմիզէ կէօրէ, նամէի մէզքիւրուն միւնտէրիճասը, Պուլկարիսթան իլէ Եունանիսթան արասընտա տէվլէթը Օսմանիյէ ալէյհինտէ պիր իթթիֆագ թէչքիլինտէն իպարէթ պուլունմագտա իմիշ։

Բէզալիք խապէր ալընըզընա կէօրէ, Ռուսիա տէվլէթի Եունան գաչ ալայ իմտատ կէօնտէրիլտիյի իչտիրմիշ իտի։

Պու տէֆա Հէրաթ վալիսի պուլունան էյուպ խան պաշչա պիր բՉ օյնամայա պաշլայարագ, Աֆղանիսթան մէսէլէսինէ եէնի պիր բէնք վերմէյէ չալըշըյօր։ Պու զաթ պիր թարաֆտան Եագուպ խանընն քեապիլ իսթիլալընտա զիմէտխալ օլտուղունու իսպաթ իտէճէք պիր թազըմ տելիլլեր կէօսթէրէրէք, Ինկիլիզլէրի Շիր-Ալի խանընն ֆամիլեասընտան վազ կէչիրմէյէ, վէ պիր թարաֆտան տախի Հէրաթ բուէսսասընը Ինկիլթէրրայա մէյլ իթտիրէրէք, Ինկիլիզլէրին թէվճճիհինի քէնտի թարաֆընա ճէպ իթէյէ չալըշմագտա տըր։

Պու մագսատա պիր տէրէճէյէ գատար մուվաֆֆագ օլարագ քէնտիսինին Աֆղանիսթան էմիրլիյինէ թային օլունճաղը բիվայէթ օլունմագտա տըր։

Եագուպ խան իլէ Էյուպ խան պէյինտէ պիր ֆէրգ օլմայըգ, պունլարընը չախսճա պիր էհէմմիյէթլէրի եօք իսէ տէ, Էյուպ խան Հէրաթ վալիսի պուլունմագ միւնասիպթիյլէ Ինկիլթէրրանընը նուֆուզունու թա Շըմալտաքի Ռուսիա հուտուտունա գատար իսալ իտէպիլէճէյինտէն, վէ քեապիլ եէրինէ Հէրաթը Աֆղանիսթան մէրքէզի իթթիխաղ իթմէսի միհթէմէլ օլուպ, Հէրաթ իսէ Ռուսիանընը նաղարընտա պուլունտուղունտան, մէսէլէնին պու բէնկի արմասը, եանի Էյուպ խանընն գարըշմասը, Ռուսիա իլէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէքի միւնասէպաթ ճիհէթինէ խայլի էհէմմիյէթի հայիզ պիր չէյ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էրզինկեանտան Բաթրիգխանէ աթիտէքի վագասլար իսպար օլունմուշ տըր։

«Էկան նամ էրմէնի գարիյէսին տէ սաքին Քիւրտ Մէյմօ վէ սաեիր պէշ խանէ Քիւրտլէր՝ Գեր. Առաջնորդուն զայրէթի սայէսինտէ սայիր մահալէ իգամէ իթտիրիմիշլէր տիր։»

Դերջանտան վարիտ օլան խաբերլէր էյի տէեիլ տիր։

Թորթանտա Սերովբէից նամ մանասթիրընն հավլիսինի հէմմ իթտիրէն Գօլթիկ օղլու Շերիֆ աղա, էրմէնիլէրին 400 ատէտ աղաճլարընը՝ տա քէսմիշ օլուղունտան, Գեր Առաջնորդուն զայրէթի սաեէսինտէ իտարէ մէճլիսի աղալըղընտան աղլ իտիլիպ, էմինամէ իլէ տախի էրզինկեանա կէթիրթտիրիմիշ տիր։

Աւագ վանքըն վանահայր բաբազը՝ գօրգուսունտան նաչի մէրգում Շերիֆ աղանըն եէտինէ հիւսնի հալինէ տայիր չահատէթնամէ վերմիշ իսէ տէ, տիկէր թարաֆտան տախի հագիգաթը հալի տէրճալ լազըմ կէլէն մահալէ պէեան իթմիշ տիր։

Շերիֆ աղա թարաֆընտան Գեր. Առաջնորդա չէֆաաթճըլար կէլմիշ իսէ տէ, մումայիլէյհ ըէտտա իլէ ճէվապ վերմիշ, վէ իսթինթագընա տէվամ օլունաճաղընը պէեան իթմիշ տիր։

Ժանտարմա թէչքիլի իչիւն պուրայա կէլմիշ օլան միրալայ Իսքէնտէր պէյ իչէ պաշլամմիշ տըր. Թալիմաթա պէքլէմէքտէ տիր։»

Լոտրինէտէն թարաֆըմզդա եազըլըզընա կէօրէ, յունիս իպթիտասընտա թէչքիլ օլունան Օգնասէր Ընկ. Կարօտելոց՝ ի Հայաստան նամ չիրքէթ էլան տէվամ վէ թէրագգի իթմէքտէ օլտուղու կիպի, պունա պիր թէչվիգի մատտի օրմագ իւզրէ, չէհրը մէզքիւր միլլէթտաշլարըմզդան վէ ֆիլիպէ մէմուրիյնինտէն Թորոս էֆէնտի Եսայեան, պու տէֆա էտիրնէյէ միւվասլէթինտէ մէզքիւր ընկերութիւնա իքի լիրա իլէ պիր բօլ, վէ Թաշրալը Պողոս էֆ. Բանչիքեան տախի պիր մէճիտիէ իթա վէ իյանէ իթմիշլէր տիր։

ԻԼԱՆ

Ցէրսատէթտէ Մարբուճճուլաք իչինտէ Քէզապէը օղլու խանընն գարշըսընտա պու քէրրէ էվրօբատան պիրի քիչիչիքվէտիկէրի պէօյիւք իքի մաքինա վէ էտէվաթը սայիրէ պիլճէլպ միւճէտտէտէն թէչքիլ օլունան մաթպաատէ հէր նէվ իշլէր, սայքր մաթպաալէրտէն էհվէն, թէմիզ վէ աղ վագթի զարֆընտա թաղ օլունաճաղընտան, միւրաճաաթ պույուրաճագ զէվաթըն վէ խուսուսիյլէ թիթիւնճիւ ֆապրիգաթօրլէրինին հէր վէճհէվ մէմնուն օլաճագլարը Ա. Ա. Գանթար պիրատէրլէր թարաֆընտան իլան օլունուր։ 3—3

Օրթաքէյտէ սաքին Տօքթօր Հէքիմեան՝ իգամէթկեահընը Պէյօղլու Տօղրու եօլըն իթթիսալինտէքի Ցոմհ. Ոսկերերան քիլիսէսի ճատտէսինտէ քեպին Ն. 9 խանէյէ նագլ հյէմիշ օլուղունու բաղպէթլու միչթէրիլերինէ իլան իտէր։ [30—19

ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ ՎԻ ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԻՍԼԱՀԱԹԸ ՎԻ ԻՆԿԻԼԻԶ ՄԻՍՏԱՖԷԼԷՍԻ

(Տէրլի Նիւզ կալենտարը Նոյեմբեր 4 Բարիէլ Նէ-նէսնոյ փէշ ինդէյ պէն. դէ մանսոս.)

—

«Խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ՝ Սրբ Հէնրի Լէյլրտ Ասիայի Օսմանլի ըսլահաթը հագգընտա աեաղ պասմագ իչիւն Թալիմաթ ախղ իթմիշ տիր։ Անկլօ-Թիւրք մուգավէլէնամէսինին ինդատընտան պէրու սէֆիրի միւշարիէյհին պաշլըճա մէշղուլիյէթլէրինտէն պիրի, մուգավէլէնամէի մէզքիւրէտէ Պապը Ալի Թարաֆընտան իթթիֆաղ օլունանթէահհիւտաթըն իճրասը հագգընտա ըսրար իթմէք օլմուշտուր։ Ֆագաթ, շիմտիեէ տէկին Սրբ Լէյլրտ Թաղէրգը տիբլօմաթիգի տայրէսի տախիլինտէ մահտուտ գալմըշ օլտուղու հալտէ, պու տէֆա բիվայէթէ կէօրէ, քէնտիսինին եէնի հարէքէթի օ տայրէնին խարիճինէ չէգմագտա տրը։ Պապը Ալիեէ թագտիմ իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղու նօթա, իւլթիմաթում գըլըգը պիր չէյ իմիշ, վէ Օսմանլը սուլարընտա պիր Ինկիլիզ տօնանմասընդն պուլունմասը յալտա թէչտիտ օլունաճագմըշ։ Ամիրալ Հօրնպիին թահթը գօմանտասընտա պուլունան ֆիլօ վուրայա կիթմէք իւզրէ Թալիմաթ ախղ իթմիշ տիր, վէ Սրբ Հէնրի Լէյլրտ իպգահաթ օլմագ իւզրէ վիւքէյայի Օսմանլիյէյ տէմիշ տիր քի, —«Ինկիլիզ տօնանմասը տա-«հա պաշգա պիր Օսմանլը լիմա-«ընտա կիթմէք՝ իւզրէ էմր ալա-«պիլիր, չիւնքի Ինկիլթէրրա, «Ասիայի Օսմանիտէ ահալիի Խը-«րիսթիանիյէնին տիւչար օլտու-«զու զուլմարա միւսաատէ իտէ-«մէէճէք տիր։»

«Էկէր իշլեր, չու խապէր վէրիլէն սուրէթտէ իսէ, վագթըյլա Լէւրօբաի Օսմանի Խրիսթիան ահալիսինին տիւչար օլտուգլարը զուլմարատան ասլա գայտ իթմէմիշ օլան, վէ զաթը հագդէթի Բատիշահհինին հուգուգը հիւքմրանիսինէ բիայէթ օլունմաքը տէյի բէք զէյատէ այագ պասմըշ պուլունան Ինկիլիզ հիւքիւմէթի, շիմտի եէնի պիր մէսլէք իթթիխաղ իթմիշ տէմէք օլուր։ Էկէր հիւքիւմէթի Օսմանիյէ նէզտինտէ ֆիլ վագէ էյլէ պիր լիսան գուլլանընըմըշ իսէ, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի Շարգ բօլիթիգասընա եէնի պիր սուրէթ վէրմիշ, վէ էվվէլքի բօլիթիգասընդն մէպատիի էսասիյէսինտէն պիրիսինի թէրք իթմիշ օլուր։ Ինկիլիզ վիւքէյասընդն էն զէյատէ ըսրար իթմիշ օլտուգլարը չէյ, Թիւրքիա իւզէրինէ ճէպր իճրա օլունմամալը մատտէսի իտի։ Ասլա օսանմայարագ պէեան կ-տէրտիկէր քի, հիւքիւմէթի Օսմանիյէնին խթիգալընա բիայէթ իթմէք ֆարզ տրը։ Դայրը տօսթանէ թաղերգը, Թիւրք մէմուրլարընդն նէ տերէճէ քիպրլէ բէտտ իթտիքէրինէ պագբգ տա հայրէթտէ գալմընդը։ Ինկիլիզ վիւքէյասը վագթըյլա պիզէ թէքլիֆ իտէր իտի։ Ինկիլիզ վիւքէյասընդն էֆքեարընճա, պիր թաղերգտան սէմերէ հասրլ օլապիլմէք իչիւն, օ թաղերգ տօսթանէ սուրէթտէ օլմալը իտի։ Բիւչիւք Ասիատա ըսլահաթ իճրա օլունաճաղընա տա-տիր էլէրինտէ նէ՝ թէէմինաթ պուլունտուղու։ Ինկիլիզ վիւքէյասընա սիւաալ օլունտուգտա, պունլար այրգ պիր ճէվապ վէրէմէտիկլէր, ֆագաթ գավիրին իւմիտ պէեան իթթիկէր քի, քէնտիլէրին դանտարրընճը սէօղլէրինին գուվվէթիկէ, պիւթիւն միւչքիլաթ տէֆ օլաճաղ։ Վէ Պապը Ալի ըսլահաթը մէվճուտէյի իճրա իտէճէք տիր։ Ասիայի Օսմանլիին օ կիւզէլ վիլայէթլէրինտէ հէման միւճիզ

նէվինտէն օլարագ վէ Ինկիլթէրրա թարաֆընտան պիր բարա պիլէ սարֆ օլունմայարագ ատայիշ ու սատատէթի հալ թէէսիս օրնաճագտը։ Իշին նէթիճէսի նէ՝ տէրէճէ կիւզէլ վէ չէրէֆլի իսէ, գուլլանըլաճագ վասիթալար տա՝ տէրէճէ էգզօմիալը օլաճագտը։ Պիզիմ Տէրսատէթ սէֆիրիմիզին ագըլը թէքլիֆլէրի վէ թավսիյէլէրի վէ գանտարրճը պէլաղաթը վասիթասըյլա հէր չէյ իճրա օլունաճագտը։ Ինկիլիզ վիւքէյասը էմին իտի քի, Զաթը Շահանէ վէ քէնտի միւշավիրլէրի, պիզիմ սէֆիրիմիզին նասիհաթլարընը ըէտտ իտէճէը գատար աղըլըզ օլմայաճագ տրըլար։

«Ֆագաթ չու սօն օն պէշ այլարընը թէճրիւպէսի Լօրտ Սալիսպըրիյի պիլէ իսքատ իթմիշ օլմալը քի, քէնտի էմնիյէթի պէ էսաս ըտը, վէ թայիաթը մասլահաթտա բէք միհթիմ տիր քի, Ինկիլիզ վիւքէյասը եէնի պիր մէսլէք իթթիխաղընա գարար վէրմիշ օլսուն։ Օնլարընն ատէթի տիր քի, Բարլամէնթօ իճթիմա իթմէմէքտէ օլտուղու վագըթլարտա պէօյլէ գարարլար վէրիրլէր, վէ բարլամէնթօ իճթիմա իթտիքատ, Անկլօ-Թիւրք մուգավէլէնամէսինին չիմտիյէ տէկին պուլունտուղու էսրար հալինէ տայիր եէնի պիր մալիւմաթ մէյտանա չէգմասը զայրը միհթէմիլ տէյիլ տիր։ Օ մուգավէլէնամէեէ տայիր Ինկիլիզ վիւքէյասընդն բարլամէնթօտա իթտիյի վատարատան պիրի. սինի տերլսաթը իթմէք էյի օլուր։ Մուգավէլէի մէզքիւրէնին ինդատընտան աղ պիր վագըթ սօնրա, ահքեամը միւնտերիճէսինի իճրա իթմէք իչիւն նէ՝ եօլտա հարաքէթ իտէճէքլէրինէ տայիր Ինկիլիզ հիւքիւմէթինատէն մալիւմաթ ետինմէք իւզրէ մէպուսան գատարասընտա ճահա օլունտուգտա, մալիյէ նազրըրընդը Սրբ Սթաֆօրտ Նորթգօթ գաթիէն թէէմին իթտի քի, քէնտիլէր (Ինկիլիզ վիւքէյասը) հէր նէ մէսլէք իթթիխաղընա տախի գարար վէրսէլէր, բարլամէնթօնդն բիզասը օլմայընճա, «բարա սարֆընը մուճիպ» պիր չէյ եաբմայաճագ տրըլար։ Թիւրքիա մալիյէսինին չիմտիքի հալի մէյտանտա օլտուղունտան, բարասընդ օլմագ իւզրէ Օսմանլը հիւքիւմէթինէ նէ կիպի ըսլահաթ ուսուլու իճրա իթտիրիլէպիլիր օլտուղունու անլամագ միւչքիլ տիր։ Սրբ Հէնրի Լէյլրտընդն պիւթիւն նասիհաթլարընա վէ թէվպիխաթընա Պապը Ալի չիմտիյէ տէկին չու ճէվապ վէրտի քի, քէնտիսինին թէքլիֆ իթտիյի միւքէմմէլ չէյլէրի մէվգիի իճրայէ վաղ իթմէք իչիւն բարա եօգ տուր։ Իշթէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ թաղերգի տիրլօմաթիգիեէ պու ճէվապը վէրիեօր, վէ Ամիրալ Հօրնպիին ֆիլսոսու, պաշգա նէ՝ ճէվապ ալապիլճէյինի անլամագ գօլայ տէյիլ տիր։ Ճէպլէրի պօշ օլան եօլճու, գաֆսընա ըրվօվէր պօշատաճագ տրըլար տէյի բարա չը-գարըպ վէրէմէղ։ Պապը Ալինին բարաոը պուլունմաղը սահիհ մի տիր եալան մը տրը օնու անլամագ իչիւն Ինկիլիզ վիւքէյասը Տէրսատէթի թօքմ՞մ թուտտուրմագ նէյէթինտէ տիր։ Պու հարաքէթլէրի իլէ քէնտիլէրին էմնիեէթի միւթէֆիգի (Թիւրքիա) իլէ վագի օլան տօսթանէ մուամէլաթլարընա չայանը թէէսսիֆ պիր սուրէթտէ էսիթամ վէրմիշ օլուրլար։

«Էկէր Ինկիլիզ վիւքէյասը հիւքիւմէթը միւսթագիլի Օսմանիեէի թէհտիտ իթմէք տէրէճէսինէ կէմիշ իսէլէր, ֆիքրլէրինէ տահա պաշգա պիր թէտպիր գօմուշ օլմալը տրըլար քի, բարս սարֆընա լիւզում կէօսթէրէճէ տիր, վէ օ տա նէյէ՞ սարֆ օլուճաղը աշիքեար օլամայարագ։ Էկէր գուվվէի ճէպրիյէ գուլլանարագ, վէ Եաֆօտ գուվվէի ճէպրիյէ իսթիմալ օլունաճաղընը թէէհտիտ ատէրէք, չիմտիքի թիւրք հիւքիւմէթինի տէվիրմէք իսթէյօրլար իսէ, եէրինէ պիր չէյ գօմաղ իչիւն հաղրըրդ կէօրմիւշ օլմալը տրըլար, վէ իճրա իտէճէքլէրի թէպիր հէր նէ տախի օլսա, Ասիայի Օսմանլիին իտարէսինի ըսլահ իթմէք նիյէթիյլէ բարըմնթօնուն բիղասը օլմայընճա հիչ պիր նէվ մասրաֆ օլունմայաճաղընա տայիր Սրբ Սթաֆօրտ Նորթքօթուն իթտիյի վատա մուվաֆրդ օլամազ։ Էյէր Պապը Ալիյէ պիր իւլթիմաթում վերիլմիշ, վէ եաֆօտ վերիլմէք իւզրէ իսէ, Ինկիլիզ վիւքէյասը, քէնտիլէրին նէ սուրէթլէ բարլամէնթօնուն նէպարէթլէնտէն սարֆը նազար իտէր օլտուգլարընա, վէ թէէսսիֆլէ պէյան իթտիքլէրի կիպի, քէնտի մէմուրլարընտան պիրիսինին (1) նէ՝ սուրէթլէ քէնտի նէզարէթլէրինտէն սարֆը նազար իթտիյինէ տայիր եէնի պիր մալ վերմիշ օ. լաճագ տրըլար։ Պապը Ալիյէ պիր իւլթիմաթում կէօնտէրիպ, պու թէտպիրի Ինկիլիզ տօնանմասընդն տա պիր հարէքէթի իլէ թէչտիտ իթմէքլիյին նէթիճէլէրի, Ագղանիսթանտա (Շեր Ալիյէ էլլէ կեծուրէ. Դ+ մաղրէսինդէ) վէ ճէնուպի Ագրիգա (Զուլու մաղրէսինդէ) կէօրմիշ օլտուղումուզ նէթիճէլէրէ միւմասիլ օլաճաղը բէք միհթէմիլ տիր։ Իւլթիմաթումն վէ Ինկիլիզ տօնանմասը հարէքէթինին նէթայիճի, պու Ագղանիսթան վէ Զուլուիսթան թէչէպպիսաթըմրզդն նէթայիճինէ պէնդէր օլաճաղ, ֆագաթ տահա վասի պիր սուրէթլէ վագի օլաճագ տրը։

«Ինկիլիզ վիւքէյասը, Բիւչիւք Ասիա իտարէսինի քէնտի իւզրէրինէ արմագ նիյէթինի չիմտիյէ տէկին բէտտ իթմիշ օլտուգլարը կիպի, չիմտի տախի բէտտ իտէճէքլէրինէ չիպհէմիզ եօգ տուր։ Հիւքիւմէթիմիզ, Թիւրքիատա սիյասաթը մէվճուտէնին ըսլահը վէ ինթիզամին իպգասը իչիւն էլզեմատտա իթտիքլէրի զէվմրդն մէմուրիեէթ կէչիրիմէսի վէ թէտտպիրին իթթիխաղ օլունմասընա անճագ Թիւրք հիւքիւմէթինի մէճպուր իթմէք իչիւն թէհտիտաթտա պուլունապիլիրլէր։ (Սպրգ Շարգի Բումէլի գօմիսէրի) Սրբ Հէնրի Տրըմմօնտ Ուօլֆ Թիւրքիատան ավտէթինտէ գավիէն իսքեաթ օլմուշ օլարագ պէյան իթտի քի, Օսմանլը սուի իտարէսինի ըսլահ իչիւն անճագ պիր չարէ օլուպ, օ տա, Թիւրքիատա իտարէի զայրը մէրքէզիեէ (ռէ-սիդրէ-էֆէնտի) ուսուլունուն թէէսիսի տիր։ Տէրսատէթտէ հիւքմ իտէն .... հէյէթի մէմուրին, վիլայաթըն իտարէի տախիլիյէլէրինի քէնտի էլլէրինէ արմըշ տրըլար։ Տէվայիրի միւխթէլիֆէ մէմուրինի վիւքէլա թարաֆընտան նասպ օլունույօր, վէ հաճէթ եօգ տուր տէմէեէ քի օ մէմուլար իգթիտարարընա կէօրէ սէչիլմիշ տէյիլ տիրլէր։ Միտհաթ բաշա կէչէն դեկո. այընտա Սուրիա վիլայէտինէ թայինտէն պէրու քէնտիսիյլէ Տէրսատէթ հիւքիւմէթի միյանընտա միւտայիմ.... իխթիլաֆաթ վագի օլայօր։ Բաշայի միւշարիլէյհ քէնտի վիլայէթինին մէմուրինի իւզրէրինէ օլան սէլահիյէթ վէ մէզունիյէթինին թէղեիրինի թալէպ իթմիշ իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլմամըշ տրը։ Միտհաթ բաշա, Սուրիա վիլայէթինին վարիտաթընը իքի դաթ կոտէճէք պիր թէտպիր տիւչիւնտիւ, ֆագաթ Տէրսատէթտէ .... պուլունան բաշալարընը խաֆի իրատալարընա տօգունճաղ օլտուղունտան, օ թէտպիրին մէվ-

(1) Պու մէմուր, Ինկիլիզ հիւքիւմէթինտէն իգն ալմագ սրըզդն Զուլուլարա գարշը մուհարպէ ատմըշ օլան Իւմիտ Պաշնու վալիսի Սրբ Պարթըլ Ֆրիտ տիր։

գէրի իճրայա վաղընա միւսատատէ օլունմայօր։ Շեւսկէ եօգ տուր քի, բէք միւհիմ պիր սուրէթտէ հիւքմ իտէն նիզամ սըզլըզընը վէ սիյասաթըն տէֆի իչիւն, միւգթէտիր վէ միւսթաքիմ վալիէր, միւթէսարրըֆլար վէ գայմագամլար թարաֆընտան չօգ էշյէր եաբըլապիլիր, վէ գապիլ տիր քի Սրբ Հէնրի Լէյլրտըն իւլթիմաթումունտան նիեէթ պաշգա պիր չէյ օլմայըզ, օ կիպի վալիէրին, միւթէսարրըֆլարընը վէ գայմագամլարընը նասպը, վէ օնլարընը մէմուրիեէթլէրինի սուրէթի իճրալարընա տայիր թահգրգաթ խտիպ բաբօրթօ վերմէք մէմուրիյէթիյլէ չայանը էմնիյէթ գօմիսէրլէրին թայինի մատտէսի տիր։ Լէկէր Ինկիլիզ վիւքէյասը պու կիպի պիր մագսատ իչիւն գուվվէի ճէպրիյէ իսթիմալ իթմէք իսթէեօրլար իսէ, պունտան ագտէմքի բօլթիգալարընը նամբլ բաբա չէգարապիլիրլէր։ Ինկիլիզ հիւքիւմէթի, Օսմանը սուի իտարէսինտէն տօլայը լուչ սէնէ մուգատտէմասը գայտ իթմէեօրուտու, քի օլ վագըթ, էկէր այրը տուրմուշ օլմասա իտի Լէւրօբա տէվլէթլէրի թարաֆընտան միւթէֆիգէն պիր զայրէթ վագի օլուպ, տէվլէթի Օսմանիեէնին թէպասը իչիւն աղ չօգ պիր հիւսնի իտարէ թէէմին իթմէք միւմքին օլուրուտու։ Իմտի, օլ վագըթ սայիր տէվլէթլէր իլէ միւթէֆիգէն իճրա իթմէքտէն իճթինապ իթմիշ օլտուղու չէյի, չիմտի Ինկիլիզ հիւքիւմէթի եաբընը մը իճրա իթմէք իսթէեօր։ Պիր գօմշու տէվլէթին հիւքիւմէթինի գուվվէի ճէպրիյէ իլէ ըսյահ իթմէք մատտէսի պիր տէվլէթին քէնտի պաշընա թէչէպպիսս իտէպիլէճէյի պիր իշ տէեիլ տիր։ Էյէլէ պիր թէչէպպիսս, օ գօմշու տէվլէթին իտարէսինի տերիւհտէ իթմէք տիմէք օլուր, վէ պու տա պիր նէվ եէր զապթը տիմէք օլտուղունտան, մէշրու գըսգանճըգլար օյանարրմամագ գապիլ օլամազ։ Հիւքիւմէթի Օսմանիյէնին յունիս 4 մուգավէլէնամէսինտէ իթտիյի վատարը իճրա իթտիրմէք իչիւն իսթէր սիլահը պիր նիմայիշէ, իսթէր ֆիրէնգ պիր թաարրուզա վագի օլաճագ պէը թէչէպպիսս, պէյն էտտուէլ էօյէ մալլութիյէթ հասրլ իտէճէք տիր, քի հիւքիւմէթիմիզ քէնտի իգտատմաթընը թէվպիխաթը տիրլօմաթիգիյէ հասր իթտիքճէ, օ մալլութիյէթէ տայիր պիր ալամէթ կէօրիւմէմէքտէ իտի։ Նասրլ քի տէմիք, պիզօ իթիգատտայրզ քի, իհթիմալին խարիճինտէ օլարագ գուվվէի ճէպրիյէ իսթիմալ օլունուր, վէ հաթթա պէօյիւք պիր մախլութիյէթ հասրլ օլմասա տա, Ինկիլիզ վիւքէյասընդն, արանսրզ վէ մալիմաթ վերմէքսիզին պու մէմլէքէթի (Ինկիլթէրրայը) էօյէ պիր հարէքէթէ սէվգ իթմէեէ հագգլարը եօգ տուր։ Վիւքէյանդն բարլամէնթօյա վերտիյի թէէմինաթա գաթիէն մուզայիր օլուր, վէ չիմտիյէ տէկին հաթթա քէնտիլէրին իճրա իթտիքլէրի ագըլըզճա վէ քիւսթախճա իչլերի տէ կէչէր։ Իմտի մէմուլ իտերիզ քի, զիկր իթտիյիմիզ չայիա տերհալ գաթիէն թէէզիպ օլունաճագ տրը։»

—

Թէրճ. Լ.Ֆ.Ե. — Ֆիլվագի տէ էօյէլ օլմուշ տուր։ Ինկիլիզ հիւքիւմէթի պիր թէէհտիտ կէօսթէրտիքտէն վէ ճանիպի Պապը Ալիտէն եէնի վատալար ալարգտան սօնրա, հէր նէվ հարաքէթ վէ թէչէպպիսաթտան իճթինապ իթտի։ Շիմտի մէսէլէ, օ եէնի վատալարն սէմէրէսինի կէօրմէքտէ տիր, չիւնքի, հէր կիւն իսպաթ իթմէքտէ օլտուղումուզ կիպի, մատտէ թէրճէմանը Հաբէշիստանընդն զանն իթտիրմէք իսթէնտիյի կիպի օլմայէր, հէնուզ պիր նէվ ճիտտի ըսլահաթ վագի օլտուղու, վէ մէվճուտ արիյէնդն սէմէրէսի կէօրիլտիյիս եօգ տուր։

—

ՍԹԱԹԻՍԹԻԳ

—

Ամալիսի էն դիյատէ արթմագտա օլան մէմլէքէթլէրին պիրիտէն կիլթէրրա տրը։ Ինկիլիզ ղազէթալարընտա նէշր օլունան բէսմի ըսթաթիսթիգլէրտէն անլաշըլըրընա կէօրէ, պու սէնէնին յուլիսայը իպթիտասընտան սեպտեմբէրայը խիթամընա գատար իմթիտատ իտէն իչ այ զարֆընտա, Ինկիլթէրրատա 282,320 չօճուգ տօղմուշ վէ 139,271 ատէմ (էրէէ, ֆարը, ԷՆԻՆՍ, ՀՕՖ-ՎԷ զայրիհիմ) վէֆաթ իթմիշ տիր։ Տիմէք քի իչ այ զարֆընտա, Ինկիլթէրրանընդն ահալիսինէ թապիյաթտան 143,249 ատէմ իլավէ օլունմուշ տուր։ Ինկիլթէրրանընդն մուգիմ ահալիսի շիմտի 34,156,113 քէչի տիր։

—

ՍԸՐԳԻՍ ՎԻ ԳԱՐԱՏԱՂ

—

Պու իքի իմարէթլէր միյանընտա պիր իթթիֆագ ագտ օլունտուղունա տայիր կէչէնտէ պիր թէէկրաֆ կէլմիշ իտի։ Պու պապտէ Լէվրօբա դաղէթալարընտա կէօրիլէն մալիմաթա նազարէն, պու իթթիֆագ թէտտաֆիի վէ թէարրուզի օլուպ, իքի հաֆթա մուգատտէմ Պէլկրատտա Սրբպ պաշ վէքիլի Մ. Ռիսթիչ վէ Գարատաղ հարպիյէ վէ խարիճիյէ նազրընը օլուպ շիմտի Պէլկրատտա պուլունան Մ. Բէթրօվիչ միյանընտա իմզալանմըշ տրը։ Իթթիֆագտան պաշլրճա մագսէտ, Արնավուտլարընը թէէհտիտամիզ սէլէքինէ գարշը գօմագ մատտէդի իմիշ։

—

ՄԸՍԸՐ

—

Մըսըր ումուրը մալիյէսինէ տայիր պիր նէվ գօմիսէր սըֆթըյլա Ֆրանսա թարաֆընտան թաեին գրըլնան Մ. տը Պլինիէրին վէ Ինկիլթէրրա թարաֆընտան թային օլունան Մր. Պէյրինկին ախիրէն վիէննայա կիթտիքլէրի վէ օրատան ավտէթ իթտիքլէրի մալիւմ տիւր։ Պու պապտէ վէրիլէն մալիւմաթա նազարէն Մ. տը Պլինիէր աուլունանթը Մըսըրիյէտէն տօլայը էքսէրիսի Ալսթրօ-Մաճար պանքէրլերի եէտինտէ պուլունան բէհհինլերի օնլարա թէրք իթտիրմէք իսթէր իմիշ, քի էկէր պէօյլէ պիր չէյ խուսուսի պիր գօնթրաթօ վասիթասըյլա իճրա օլունա, Մըսըր մալիյէսինին թանգիմինէ բէք եարտըմ իտէճէք իմիշ։ Ֆագաթ պանքէրլեր մուվաֆֆագաթ իթմէտիքլէրինտէն, շիմտի պու իքի կէվաթը մուվաֆֆագ. եէթսիզլիյի Ֆրանսանը վէ Ինկիլթէրրանը Մըսըրճա իթթիխաղ իթտիքլէրի մէպլէք մուզիրը օլաճագմըշ։

—

ԱՖՂԱՆԻՍԹԱՆ

Տիւնքի նէլսիսմրզէն պապիյէ վէ իրիթամ

—

«Յաաթ օնպիր պուչուղա տօղրու սէֆարէթլանէ իթթիխաղ իտիլէն պինանդն պիր գըսմը եանմագտա օլտուղու կէօրիլտիս։ Հարիգին քիմին թարաֆընտան կյգա օլունտուղունու պիլմէմ, լարին սէֆարէթլանէտ պուլունանլար՝ քէնտիլէրի ազլըգ օլտուգլարընտան, միւտաֆաա իտիլէճէք մահալին տահա աղ օլմասը իչիւն տայիրէնին պիրինի իհրագ իթմիշ օլտուգլարընը զանն իտերիմ։

«Թիւֆէնք աթէչի պիւթիւն կիւն աղչամա գատար քէսիմէրլք տէվամ իթտի։ Ամէչ սապահլայը սաաթ 10-տան էօյլէտէն սօնրա սաաթ 3է գատար չիտտէթ քէսպ իտուպ, անտէն սօնրա պիր աղ աղալար վէ սօն թիւֆէնքլէր տախի սաաթ 8 պուլուգ վէ 9ա տօղրու աթըլըպ, պունտան սօնրա էթրաֆը քեամիլէն սիւքիւթ իհսաթա իմմէքլէ, էհալի տաղրլար։

«Էրմէսի սապահ երնէ թիւֆէնք սէսի իշիթմակիմտէ, սերատար Վէլի Մէհմէտին պէնթէհլիքէտէն մուհաֆազա իչիւն կէօնտէրմիշ օլտուղու խանէ սահիպսինտէն նէ օլտուղունու սորտում։ Մերգումէ ճվվազընտա «ասքէրլեր սէֆարէթլանէտ հէնուզ պերհայաթ պուլունան ատէմլերի էօլտիրիյօրլար» տէտի։

«Էլպիսէսի սոյուլան նաշլար՝ պիւթիւն կիւն ազչամա գատար սէֆարէթլանէտ դալարըր։ Էրթէսի կիւն պիւթիւն խալմար իլէ Հինդիլերին վէ Հավիթին իլէ տօղթօր Քէլլի նամ Ինկիլիզ զապիթլերի նաշլարընդն մախսուս գալըլան պիր հէնեէյլ ամթըրմշ օլտուգլարընը խապէր ալտրմ։

«Մ. Ճինքինսին նաշը Լիմիրէ կէթիրիլմէյինի տույտում, գլյաէսինի պիրմէմ։ Սրբ Դավակնարինին նաշը պուլունմատը։ պունուն սէֆարէթլանէտ եանմըշ օլտուղունու զանն իտերիմ։ Ամքերլեր սեպտեմբերին 4 ինճիլ կիւնիւ սէֆարէթլանէտ բարա պուլմուշ օլտուգլարընը խապէր ալտրմ։ Լիմիր պունու տույունճա սէֆարէթլանէ էթրաֆընտանէօպէթճիլեր իգամէ էյլէմիշ տիր։ Սեպտ. ին Ցինճի կիւնիւ Լիմիր նաշլարը տէֆն իթտիրիպ, պուլունան բարատան խաղինէյի մուհաֆազա իտէն ալայընն հէր նէֆերինէ եէտի բ-ռէթ ինսան վէրտի։

«Վէլի Մէհմէտ խանտան պէնի էմին պիր մահալէ կէօնտերմէսինի թալէպ իթտիմ։ մումանէյէհ պանա իչ պէկիր վէրտի։ պէն օթ պիչիճի գըյաֆէթինէ կիրտիմ։ վէ հայվանլարընն պիրինտէ հագիգաթէն օթ պիչէն պիր ատէմ օլտուղու, վէ տիկերինէ տախի պաղդա պիրիսի պինտիյի հալտէ, սալիմէն Ազիսթ խախույէ կիտիպ, օրատա տօգուզ կիւն գատար սագլանտը։

«Շիմիրկերտանտա Ինկիլիզ ասաքիրի պուլունտուղունու խապէր ալտրըմ կիպի եօլա չէգըզ, կիճէլերի եիւրիյէրէք, պիրա մանի օրայա գատար կիթտիմ, վէ ասաքիրի մէզքիւրէյէ գօմանտա իտէն լիվա իլէ կէօրիւչտիմ։

«Սեպտեմբերին 13—14 ինէ տօղրու խանէսինտէ սագլանտըղմ ատէմ նէզտիմէ կէլերէք, պէր վէճճը ատի վուգուանը սեյլտի։

«Լիմիր Ղիլղալը վէ Ֆօսթանիլի վէ Գեապիլի սէրատարլար իլէ Գէզըլպաշ վէ սաիրէ սէրատարլարընը քեաֆֆէսսինի ճէմ իլէ Ինկիլիզլերէ գարշը մուհարեպէ իթմէք իւզրէ պիր զադիլք նէյէթինտէ օլուպ օյմատրգլարընը սիվալ իլէ, էյէր էյլէ պիր նէյէթլերի վար իսէ, ֆամիլեալարընը Բիւհիսթանա վէ եա Ղիլզայա վէ եաֆօտ մուխթարատան սալիմ օլաճագլարը պիր մահալէ իղամ իյլէմէլերի լիւզումունը իճատ էյլէյինճէ, մէրգում սէրատարլարընն «պիզ ֆամիլեալարընընդան այրըլմագ իսթէմէյիզ. Ղիլզալար քէնտի ֆամիլեալարընը Բեապիլ կէթիրսինլէր, օ զէման մուհարէպէ իսէրիզ» սէմիչլեր տիր։

«Լիմիր պու ճէվապտան ֆէվգէլատէ հիտատէթ իտերէք, սերատարարը ճէմ իտէն վէ մուհարէպէ իսէճէքլերինի սէօյլէյէն զաթ թէքարիր իլէմիշ տիր։ Լիմիր Բիւհիսթան բուէսսան միթէնէֆիֆզանընտան օլուպ, միթէվէֆա սէֆիրին տօսթու պուլունան Ապտիւլքերիմ խան չաֆինինին քէնտիսինի թուսթարագ Ինկիլիզլերէ թէսլիմ իթմէսինտէն խէվֆ իլէ, անը օն կիւն էվվէլ բարչա բարչա իթտիրմիշ տիր։»

ՄԼՐԵԱԹԻՊ

Երզրումեան Ց. Թ. իմպարյա թաբաքիմզա վարիտ օլան մէքթուպ պէր վէճհի պիր տէրճ օլունուր։

29 Նեպտ. 1879 Էրզրում

. . . Մուէլլիֆ

Քղի էհալիի մաղլումիներին հալը բիւրմէլալը հիքեայէսինի հալվի օլան իշլու մէքթուպլրմը սէրպէսթ կազէթանրզին պիր քէօշէսինէ տէրճ իթմէնիզի խասսէթէն բիճա իտէրիմ.

Պիզ, Քղիլիլեր, տէօրթ այման զիյատէ միւտտէթաէն պէրու էրզրումա զալիմ պէյլեր ալէյհինտէ մուհաքէմէտ պուլունուպ, պունլարրն թաատտիյաթ վէ հադսըլզլարրնը իսպաթ իթմիշ իսէք տէ, հէնուզ պիր իճրա վէ միճաղաթ իւմրի կէօրիւնմէյօր։ Պրազալըմ քի պիզիմ հագլը շիքեայէթիմիզին խաղինէի տէվլէթէ պիր կէնա ֆիտէսի օլմատըզընտան, սէմնու իթիպար օլունմայօր. լաքին պու պէյլերին խաղինէի մալիյէյէ սէնէվի 150000 զրշ. տան զիյատէ զարար ու զիյան կյրաս իթտիքլերինի իսպաթ իթմէքտէյիզ։ Մէսելա էվվելա աղնամ բուսումընը սէօյլէյէլիմ. պու պէյլերին հէր պիրինին 300 տէն 1000 է գատար գօյուն վէ քէչիսի վար իքէն, եիւզտէ եալընըզ օնունու հիսապ իտէրէք պու մըգտարըն աղնամ բուսումընը տէվլէթէ վերիրլեր. քէնտիլերի պէօյլէ վերտիգտէն մատտա, քէնտի թահթը հիւքիւմլերինտէ պուլունան երմէնի վէ քիւրա քէօյիւլերինէ տէ օ մըգտար տա վերտիրիրլեր. լաքին մուախսէրէն մեզքիւր պիչարէ քէօյիւլերին թէքմիլ գօյուն վէ քէչիսինի սայլպ՝ գալան աղնամ բուսումընը տաքէնտիլերի ալըրլար։ Հէր քիմ մերգում պէյլերին պու հիյլէ ու սախթէքեարլըզընը հիւքիւմէթ խապեր վիրմէյէ ճէսարէթ իտէր ի. սէ, գաթլ ու թէլֆ օլունուր, հալ պու քի զաթէն խապեր վերսէ՝ տէ նէ՝ ֆիտէսի վարտըր. մալիւմտիր քի քղինին պէօյիւք դըսմը պէյլերին էլինտէ տիր։

Յանիէն աշար բուսումընը պէյան իտէլիմ. պու բուսում իչսէնէ էվվել մերգում պէյլերին թահթը հիւքմինտէ պուլունան քէօյլերտէ միզայէտէյէ գօնուլուր իտի. օն պին զրշ. գէյմէթի օլան պիր դարիյէյի պաշգասը օ ֆիյաթտա ալմագ իսթէսէ իտի պիլէ, պու զալիմէր պէշ պին զրշ. ա վէ տահա էքսիյինէ քէնտիլերի ալըրլար իտի, վէ օն պին զրշ. ա ալմագ իսթէյէն պունա գարշը աղղընը աչմայա ճէսարէթ իտէմէզ իտի։ Պու պիր գաչ սէնէ իչինտէ տէ աշար՝ էմանէթէն իտա. բէէ[օլունմագտա իսէ տէ, մերգում պէյլեր քէնտի հարմանլարընը էօյչ. տիւրմէէօրլար, վէ պիր տէ էօյլէ հիյլէլեր գուլանըրլար քի, երինէ էվվելքի հիսապա կէթիրիյօրլար։

Սայիսէն թամ մահսուլաթ վագթինտէ չիֆթճիլեր քէնտի թարլարրընը սիւրմէյէ չալըշարգլարը զէման, պու պիչարէլերին կէրէք էօքիւղլերինի վէ կէրէք քէնտիլերինի իւճրէթսիզճէ ճէպրէն թութուպ կէօթիւրիրլեր վէ քէնտի իշլերի պիթիճէյէ գատար չալըշարրրլար. օ հալտէ մահսուլաթ վագթի տէ կէչէր վէ պիչարէ չիֆթճիլերին մահսուլը մէյտանտա գալըր Պունան էհալիի գուրայէ նէ տերէճէ զարար ու խասար կէլտիկի անլաշըլապիլիր. պունտան մատտա խաղինէի տէվլէթէ տէ նէ գատար գիյան վերտիրլերինի թարիֆէ հաճէթ գալմաղ։ Պիզ պունլարը տէօրթ այման պէրու թէքրար թէրրար սէօյլէյօր իսէք տէ, ասլա իշլիթտիրէմէյօրուզ։ Արթըգ պիզիմ զիյանըմըզը թաղին իթտիրէճէ. յիմիզ վէ հուրրիյէթէ նայիլ օլաճաղըմըզա նէ՞ իւմիտիմիզ գալը։ Քիմիսի 10 պին քիմիսի 50 պին զրշ. այլըգ ալան տէվլէթ մէմուրլարը տէվլէթին զարար ու զիյանընը ումուրլարընտա պիլէ թէմէզլեր իսէ, արթըգ պիզիմ շիքեայէթլերիմիզին նէ՞ թէէսիրի օլապիլիր, զիրա պիզտէն իւմիտ իտէճէք պիր ֆայալարը եօգտըր։ Պաղըլարը՝ քղիլիլերի զալիմ պէյլերին բէնէյէլերինտէն գուրթարմաղա չալըշըյօրլար, պունու ինքեար իտէմէյիզ լաքին պէյլերին գուվվէթլի թարֆտարլարը վէ համիլերի օլտուղու իչինչիմտիյէ գատար պիր իշ իճրա օլունամամըշտըր։

Վան մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Վան 1879 սեպտ. 29(11 հոկտ.

Մեր նախորդ նամակով գրեցինք բաւական այն նեղութիւններն զորս կը կրէ քաղաքի ժողովուրդը հայի թանգութեան պատճառով. այժմ դառնանք գիւղացւոց նեղութիւնները պատմել։ Գիւղացիներն ստիպուած են ոչ միայն ուտելու համար արմտիք ունենալ, այլև սերմանելու համար ալ աւելի պիտի ունենան, սակայն դժբաղդաբար ոչ թէ միայն սերմ չունին այլ և ուտելու ալ հաց չունին։ Բազմաթիւ գիւղերու բնակիչներ խնդրեցին կառավարութենէն իրենց գիւղի տասանորդն գիւղացիներուն փոխ տալ, բայց չլսուեցան։ Մոռցաւ կառավարութիւնը թէ ի՞նչպէս պատերազմի տարին այնքան ցորեան նպաստ ժողովեց գիւղացիներէն, իսկ այժմ ինքը ոչ նպաստ այլ փոխ անգամ չյաժարիր տալ, գիտնալով հանդերձ թէ խնդրողներն վերջին աստիճան կարօտ են։ Բոլոր այս զանգատներուն մէջ չմոռնանք ասել որ երեք օր է որ հացի քորը փուռերն կառավարութիւնն անձամբ հաց հանել կուտայ։ Այս կարգադրութեան վրայ ամէն ոք գոհ եղաւ եւ հացի գինը որ օր ըստ օրէ կը բարձրանար, այս չորս օր է որ մինչեւայն տեղ կանկ առած կեցած է, այն է 100–110 զրշի վրայ։ Ընդհանուր կարծիք է որ եթէ կառավարութիւնը չարուն ակէ միւտ հացի փուռերն բանցուցնել, այլ ևս հացի գինը չպիտի բարձրանայ երբէք, և եթէ միւնոյն ժամանակ արմտեաց արտահանութիւնն ալ արգիլուած մնայ։

Սեպտ. 27ին այստեղ հասաւ չորրորդ զօրաբանակին հրամանատար Վսեմ. Սամիհ փաշան, 21 թնդանօթներու հարուածներով ողջունուցուցուր գալուստը, հազարաւոր Հայեր և Թուրքեր իբր 1 ժամու ճանրայ դիմաւորութեան դնացած էին նմա։ Քաղաքին պարպէն 3 վայրկեան հեռու 80ի չափ Հայ և Թուրք կանայք Վսեմ. Սամիհ փաշայի ձիու ոտքն իյնալով լալագին պաղատանօք աղաչեցին որ դթայ իրենց վիճակին և հացի թանգութեան պատճառով սովամահ լինելէ ազատէ պիրենք։ Այս խընդիրքն ըրած միջոցին մի աղերսագիր տուին իրեն յորում բացատրուած էր թէ ի՞նչպէս կարելի է ժանցունել հացն, երբ ուզէ նորին վսեմութիւնը Թիմուր Օղլի Ղալիպ փաշան որ Մուշի կառավարիչ էր երբեմն, տեսնելով կանանց ողբ ու աղաղակն որք Վսեմ. Սամիհ փաշայի ձիու սանձն բռնած կը լային, խոյացաւ նոցա վրայ «փուր գափլարընա» հրամայելով զինուորաց՝ ազատեց սանձն կանանց ձեռքէն։ Վսեմ. Սամիհ փաշան խոստացաւ նկատողութեան առնուլ նոցա խնդիրքն։ Տեղւոյս կուսակալ փաշան անձամբ դիմաւորել եկած էր։ Հաղարաւոր ստորագրութիւն կրող մի հանրագիր ալ երիտասարդներ տուին Վսեմ. Սամիհ փաշայի, որոյ իմաստ դարձեալ բողոքել էր հացի թանգութեան համար, առարկելով թէ կառավարութիւն անհոգութեամբ առաջ եկաւ այն և թէ կարելի է նորա առաջքն առնուլ, եթէ ուզուի։

Ամբողջ ութ էր որ Վսեմ. Սամիհ փաշայի գալուստը կըսպասուէր այստեղ, ճիշդ այդ ութ օրուան մէջ ամենեւին ոչ մէկ տեղէ հարստահարութեան գոյժ մը չը հասաւ, դի Քիւրտերն սաստիկ վախի մէջ են տակաւին։ Զարագործ Քիւրտերէն միայն մէկ հոգի եթէ պատժուի, ալ երբէք հարստահարութիւն տեղի չունենար։ Այսչափ ահա գիւրին է դասել Քիւրտերն, բայց դժբաղդաբար կամք չկայ և ոչ թէ կարողութիւն։

Ռուսական փոխ-հիւպատոս Վսեմ. Կամսարականի փոստան զարնող Քիւրտերն դեռ չձերբակալուեցան և ոչ ալ յանձնակուածներն երեւան ելան։ Վսեմ. Սամիհ փաշան տակաւին զորձի չակսեց, թէպէտ յայտնի ալ չէ թէ իւր պաշտօն ինչ է։

Այս շաբթուան առջի օրեր մէյմէկ հանրագիրներ մատուցուեցան Անդիական և Ռուսական փոխ-հիւպատոսներուն, որք հազարէն աւելի ստորագրութիւն կը կրէին։ Հանրագիրներուն իմաստն էր խնդրել փոխ-հիւպատոսներէն որ Պերլինի դաշնագրի 61րդ. յօդուածի զորձադրութեան համար իրենց կառավարութենց ուշադրութիւններն հրաւիրեն և ըստուգապէս ներկայացնելով նոցա Հայաստանի Հայոց թերզութիւններն և առաջապանքներն հակառակ յիշեալ դաշնագրի յիշեալ յօդուածին։ Վսեմ. փոխ-հիւպատոսներն պատասխանեցին հանրագիր ներկայացնող պատգամաւորութեան թէ արդէն գրած են իրենք ամէն բան իրենց կառավարութենց և թէ երբէք չպիտի դադարին գրելէ, քանի որ նոյն իսկ այն է իրենց պաշտօն, զոր խղճի կատարել չպիտի պանան։

Նէյլա Ապատ-Ուլլահի (զոր մեր նախորդ նամակներով Նէյլա Նուրէտտին կոչած եմք տեղական անունով) ապատամբութիւնը մեծ բան մը չէ, այլ միայն չրջակայ Հայոց գեղերն այրելու մի հնոց է։ Կասեն թէ Սամիհ փաշան զայն նուաճել պիտի երթայ։ Լրագրիներն գրեցին թէ հեռագրեր է Ի. Դուռն որ ինքն ապըստամբած չէ։ Եթէ այդպէս է, Հայոց գիւղերն ինչո՞ւ կաւերէ, կաւրչակ։

ՍՄԲԱՏ

ՐԷՍՄԻ

ԹԱՀՍԻԼԻ ԷՄՎԱԼ ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

Թահսիլտարլար իլէ գաղա վէ լիվա սէր թահսիլտարլարը հագգընտա տըր.

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

Թահսիլտարլարընն սուրէթը ինթիխապ վէ մուխասսէսաթը.

1°. Մադդէ—Հէր վիլայէթ վէ լիվա մերքէզի օլան գաղալար իլէ, պիլումում միւհագաթ դաղալարընն վէ պիրէր գաղա իթիպար օլունան Յերսաատէթ տէվլրի պէլէտիյէսինին պիրէր սերթահսիլտար վէ մայէթինտէ գաղա վէ տաիրէնին ճէսամէթինէ վէ էմվալինին տերէճաթընա կէօրէ, պիրէր բիյատ վէ իքիշէր սիւվարի վէ եախօտ տահա զիյատէ թահսիլտար պուլունճագ տըր։ Զիքր օլունան թահսիլտարլար թաշրալարընն մերքէզլերինտէ մալ միւտիրլերինին, վէ միւլհագաթնտա մալ մէմուրլարընն վէ Յերսաատէթտէ տաիրէլէր բէսը մէմուրլարընն բէթգաթընտա պուլունճագ տըր։

2°. Մադդէ — Մերքէզը վիլայէթ օլան լիվալար իլէ, միւլհագաթը օլան լիվալարընն հէր պիրինտէ պիր լիվա սէր թահսիլտարը պուլունճագ վէ պունլար վիլայէթ մերքէզլերինտէ ումուրը մալիէթ մերքէզլերինտէ ումուրը մալիէթ միւտիրլերինին վէ միւհագաթը օլան լիվա մերքէզլերինտէ մալ միւտիրլերինին բէֆագաթընտա վէ մէճմուը՝ մերքէզը վիլայէթտէ պուլունան ումուրը մալիյէ միւտիրլերինին թահթը նէզարէթինտէ օլաճագ տըր։

3°. Մադդէ— Գաղա սէր թահսիլտարլարը իլէ, բիյատ վէ սիւվարի թահսիլտարլարընն մութագա օգուլուպ եաղմայա վէ պիր քէօյ վէ եա մահալլէնին միւրէթթէպաթը հիսապընը ռուէթ վէ թէֆթիշ իտէճէք տերէճէտէ հիսապ եաբմաեա միւգթէտիր օլմասը վէ երրմի եաշընտան աշաղը վէ էլլի եաշընտան եօգարը օլմամասը վէ ռիւքիւպ վէ նիզուլէ իգթիտար սահիպի պուլունմասը վէ պիր ճինայէթ իլէ միւթէհիմ օլմուշ վէ թագսիրաթը միւֆիս օլուպ տա՝ իատէի իթիպար իյլէմմիշ մագուլէտէն վէ զիմմէթը միրիյէ ասհապընտան վէ պուլունտուղու գաղա հիւքիմէթ վէ մալ մէմուրլարընն ագրապա վէ թէվպիհինտէն պուլունմասը մէշրուութ տուր։

4°. Մադդէ — Լիվա սէրթահսիլտարլարը՝ ումուրը հիսապիյէտ պիր լիվա մալ միւտիրլիյինին իտարէ իտէպիլէճէք իգթիտարը հայիզ վէ էվսաֆը մաթլուպ իլէ մութթասրֆ օլաճագ, վէ պունլար մալիյէ նէզարէթի թարֆինտան պիլինթիխապ թաեին վէ իզամ գըլընաճագ տըր։ Էյէր զիքր օլունան իգթիտարը հայիզ մահալլէրինտէ ատէմ պուլունուպ տա, մահալլէրինճէ պիլինթիխապ քէյֆիյէթ նէզարէթէ իշար օլունտուղու հալտէ, թաստիգ մէմուրիյէթի հայիզ օլաճագ տըր։ Լիվա թահսիլտարլարը մալիյէ նէզարէթինճէ ինթիխապ օլունուր իսէ, քէֆիլլերի Յերսաատէթտէ, վէ մահալլերինճէ ինթիխապ իտիլիր իսէ, քէֆիլլերի լիվա մերքէզլերինտէ ալսզ օլունարագ, այլնան քէֆիլլերին իամլերի նէզարէթը մալիյէյէ պիլտիրիլիր, վէ պիր շախս իչին իքի քէֆիլ այլնըր վէ պէհէր այթը մահտա պիր քերրէ քէֆիլլերին ահվալի պատէթթահգիգ իճապընա կէօրէ թէճատիտէն իպգա վէ եախօտ թէպտիլի իճրա օլունուր։

5°. Մադդէ.—Գաղա սէր թահսիլտարլարը իլէ այլ ումում բիյատ վէ սիւվարի թահսիլտարլարը՝ իւչինճիւ մատտէտէ մուհարրէր չերաիթի հայիզ օլմագ իւղրէ, թաշրալարտա գաղա մէճլիսի իտարէլերինճէ վէ Յերսաատէթտէ տէվլրի պէլէտիյէճէ պիլ ինթիխապ թային օլունաճագ վէ պունլարրն հէյնի նասպընտա՝ զիմմէթլերինէ բարա կէչիրմէէճէյինէ վէ կէչիրէճէք օլուր իսէ, թաղմին իտէճէքլերինէ տայիր ասհապը էմլաքտան իքիչեր քէֆիլ այնաճագ, վէ պէհէր այթը մահտա պիր քերրէ մատտէի սապրգատա մուհարրեր մուամէլէ իճրա օլունաճագ տըր։

6°. Մադդէ— Թահսիլտարլար իլէ գաղա սէր թահսիլտարլարընն թաստիգլի քէֆալէթ սէնէտլերի՝ թաշրատա գաղա մալ գալէմինտէ վէ Յերսաատէթտէ տայիրէի պէլէտիյէտէ հրֆզ օլունուպ, պիր իմզալը սուրէթի թաշրատա գաղա մալ մէմուրլարը թարֆընտան տէֆթէրլերի իլէ պէրապէր ումուրը մալիյէ միւտիրլերինէ վէ եախօտ լիվա մալ միւտիրլերինէ վէ Յերսաատէթտէ թահսիլթը ումումիյէ մէմուրիյինէ կէօնտերիլիր, վէ քէֆալէթ սէնէտի այնմայարագ իսթիխսամ օլունան թահսիլտարլարընն եօսուղ հարէքէթլերինտէն գաղա մալ մէմուրլարը մէսուլ օլաճաղը կիպի, շայէտ զիմմէթլերի ֆզուհուր իտէճէք օլուր իսէ, անլերէ թաղմին իթտիրիլէճէք տիր։

7°. Մադդէ—Թաշրալարտա բիյատէ թահսիլտարլարը. գասապա՝ վէ սիւվարի թահսիլտարլարը՝ գարիյէ գապղիմալլերի օլան մուխթարլարն հիսապլարընը թէֆթիշ, վէ թահսիլաթտա թէէխիւր իտէնլերի թագեիդ իտէճէքլերի միսիլլու, Յերսաատէթտէ տախի բիյատէ թահսիլտարլարը մահալլաթ, վէ սիւվարի թահսիլտարլարը միւհագաթ միւրէթթէպաթընվագթ ու զէմանընտա թէէտիյէ իթմէլերի իչին, ասհապը էմլաքա միւրաճաաթ իյլէյէճէք, վէ պունլար գաղա վէ տաիրէ սէր թահսիլտարլարընն թահթը էմրինտէ հարէքէթ իյլէյէճէք տիր։ Վէ լետել հաճէ սէր թահսիլտարլար տախի պիզզաթ գուրա վէ գասապաթն հիսապաթընը թէֆթիշ վէ թէտագիգ իտէճէք տիր։

8°. Մադդէ.—Թահսիլտարլար աբրա սրբա՝ վէ նիհայէթ պիր այբ կէչիրմէէրէք մալ գալէմինէ միւրաճաաթլէ իշլու նիզամնամէէ մէրպութ . . . նիւմէրօլուն նիւմուն մուճիպինճէ թուութաճաղը տէֆթերինէ հէր մահալլէ վէ եա գարիեէ միւրէթթէպաթընա մահսուպէն նէ գատար թէզիմաթ վուգու պուլտուղունու պիթթահգիգ, թարիխ վէ ճինս վէ նէվի իլէ գայտ իտէճէք տիր։

(Տեվմէ)

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔԲԱՐ ԲՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

Գարատէնիգտէ Ռուսիա սէվհիլինին ապլօգասը. — Օսմանլը տօնանմասը պու ապլօգայը մէրի իւլ իճրա թուութաուրմաղ.

(701 Նոմերօտան պէվմ)

«Պօղազ իչինտէ պիր սէֆինէյէ գարաղալ պէքլէթմէք թէքլիֆի վուգու պուլտու իսէ տէ, սիւֆէրաի էճնէպկիյէ, ինկիլթերրա սէֆիրի Մ. Լէյըրտտա պէրապէր օլարագ, ահմամէլերին պուսուրէթլէ նագզ ու բայմալ օլմասընա իպրաղը լուի մուվաֆագաթ իթմէտիլէր, զիրա մեզքիւր ահմամէլէր ահքեամընճա Պօղազ իչի սուլարը պիթարաք պիր հալտէ պուլունճագլար տըր։

«Պիր վագթի հիչ պիր կէմի ապլօգայա գարշը կէլմէյէ սայ իթմէտի։ Պունտա պէօյիւք պիր թէհլիքէ օլտուղու տա տէրքեար իտի, զիրա Պօղազ իչինտէն պէշ քիլօմէթրօ էօթէտէ Գարատէնիզ տէ Օսմանլը հիւքիւմէթի պիր չիֆթ ֆգարաղալ կէմիսի վաղ իտուպ, հէր կէմիյի տէ թուութուպ զաղթ իտէպիլիր իտի։

«Հալ պու քի պիր աղ սօնդրա պաշլամա իչիտիմէյէ քի, Գարատէնիզտէն կէմիլեր կէլիյօր վէ հիչ պիր միւմանէաթա օգրամայօր, վէ պունլարրն Ռուս լիմանլարընտան կէլտիքլերի Սթամպօլտա հէր նէ գատար պիլինիյօր իտի իսէ տէ, Պօղազ իչինտէն կէչիպ եէրլէրինէ կիթմէյէ միւսատէ օլունույօր իտի. Օ վագթի աչըգտան աչըգա սէօյլէնիյօր իտի քի, հիւքիւմէթը Սէնիյէ սէֆանին մեզքիւրէյէ ռուխսաթ վերմիշ տիր, վէ զանընմըզճա պունա տա չիւպհէ իթմէք լազըմ տէյիլ տիր։ Հիչ օլմազսա պիզզաթ պէնիմ պիլտիկիմ պէօյլէ պիր վագտա վար տըր. չէօյլէ քի, պիր կէմի աչըգտան աչըղա Ռուսիայա կիթմէյէ միւսատէ ալարագ եօլա չըգմիշ, վէ հիչ պիր մանիայէ օգրամագըզընը ավտէթ իթմիշ տիր։ Ահճպա տահա պաշգա նէ՞ գատար կիթմիշ տիր. պունու պիլէմէյօրում քի սիզէ եազայըմ։ Հագիգաթը հալտէ պու խուսուս կիւզել վէ միւնթազամ պիր մուամէլէի թիւճարլիյէ ատտ օլունագիլիր իտի, ամմա արայա պիր աղտա պագչէ կիրիյօր իմիշ, պունուն պիզճէ թալիւգի եօգ տըր, ալան իլէ վէրէնին արասընտա գալըր պիր չէյ տիր։

«Պիր Ղանայիմի Պահրիյէ տիվանը թէչքիլ օլունուպ, պու տիվան նոյեմ. 17ինճի կիւնիւնէ գատար քէնտիսինէ արզ օլունան հէր վուգուաթտա գարար վերտի քի, էկէր պիր կէմի ապլօգա ֆիլօսուֆունուն խաթթընտան ֆիրար իտուպ, գուրթուլուր իսէ, արթըգ թութուլամաղ։ Ֆիլհագիգա Պապը Ալինին էրպապը հուդուզը պու էֆքարտա իտիլէր. եանի պիր սէֆինէ ապլօգա տօնանմասընը թէճավուզ իտինճէ, արթըգ գօվալընըզ թութուլմամալը տըր. անճագ, էկէր պու թաագիպ մեզքիւր խաթթ տերունինտէ պաշլամըշ իսէ, օ վագթի խաթթըն խարիճինէ չըգօա տա երինէ էսիր թուութուլապիլիր։

«Լաքին պիրտէն պիրէ տիվանը մեզքիւր էֆքեարընտա պիր թէպտիւլ վուգու պուլուպ, պու մատտէտէ էն զիյատէ չայանը տրգդաթ օլան չէյ չու տուր քի, պու թէպտտիւլ վուգուա կէլտիյի վագթի, ինկիլթերրա սէֆիրի Մ. Լէյըրտ տախի Պապը Ալիյէ պաղը թէպտիղաթ վէ թէվպիհաթ իճրա իթմէքտէ իտի։ Սթամպօլտա հէր քէսին մալիւմու տիւր քի, պաղը սէֆինէլերին Ռուսիատան կէլմէսինէ ռուխսաթ վէ միւսատէ վերիլտիկի վագթի, Խթալիանլար վէ Ավստրիանլար վէ սայիրլերի տախի Ռուսիատան պուղտայ կէթիրմէք իչիւն քէնտիլերինէ նի՞չիւն միւսատէ օլունմատըզընը սիւվալ իթմէնէ պաչատըլար։ Պունտան մատտա միլլը մեզքիւրէնին սէֆիրլերի տախի պու սիւվալլերի իյրատ իտուպ, աչըգտան աչըղա պէեան իթտիլէր քի, քէնտի էֆքեարլարընճա ապլօգա քեանէ լէմեէքիւն հիւքմիւնտէ տիր, զիրա հագիգաթը հալտէ իճրա օլունմամագտա իտի, եախօտ պաղը կէմիլերէ իմթիյազ վերիլիպ, պաղըլարընա վերիլմէմէքտէ իտի։

«Էկէր Թիւրքլեր Ռուս լիմանլարընն կիրիչինի չըգըշընը մէն իտէպիլիրլեր իտի տէ, իթմէք իսթէմէէօրլար իտի իսէ, հուգուգ պէյն էլ միլել ահքեամընա մուզայիր հարէքէթտէ պուլունույօրլար իտի, զիրա պու հուգուգ մուճիպինճէ էկէր պիր ապլօգա հէր քէս իչիւն տէ միւթէսավիէն մերի իւլ իճրա տէյիլ իսէ, նիզամընը տըր։ Պիր տէ էկէր Թիւրքլեր մեզքիւր լիմանլարընն կիրիչինի չըգըշընը սահիհէն մէն իտէմէյօրլար իտի իսէ, ապլօգա հագիգաթէն մէվճուտ օլմասընընտան, Բարիս Տէքլարասիօնու նամըլա մեշհուր օլան պիր մուգավէլէնամէ մուճիպինճէ էկէր պիր ապլօգա Ալիյէ պաղը թէպտիղաթ վէ թէվպիհաթ իճրա իթմէ, վէ նիզամընը ապլօգա իճրա իտիմէսի վէ եախօտ թարաֆկիրիճ վուգու պուլմասը ալէյհինտէ պիհագգընը բրօթէսթօ իյլէտի։ Իշթէ պու թէպտիղաթ սըրասընտա մեզքիւր Ղանայիմի Պահրիյէ տիվանընն էֆքեարընտա պալատէ զիքր օլունան թէպտատիւլ վուգու պուլմուշ տուր։

«Նոյեմ. 17 տէ Պօղազ իչինտէ թէվգիֆ իտիլէն պիր սէֆինէ ապլօգ նիզամընա բիայէթ իթմէյէն հիւքմ օլունտու, աչըգտան աչըղտ չու սէպպէպլէ քի, ղանայիմի պահրիյէ տիվանը չիմտի ինկիլիզ վէ Ամէրիգա էֆքեարընը գապուլ վէ իթթիխաղ իթմիշ իտի, եանի ապլօգատան գաչմագ իսթէյէն պիր կէմի սէյահաթընը իքմալ իտինճէյէ գատար ապլօգա ֆիլօսունուն թաագիպինէ միւպթէլա օլապիլիր։

(Տեվմէ)

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Աֆոն Հալա

Բարիզ 12 Նոյ.

Ճիւմհուրիյէթ բէիսի Մ. Կրէվի իւլէ մէճլիսի մէպուսան բէիսի Մ. Կամիէթթա, Ֆրանսանդն տախիլի վէ խարիճի բոլիթիգասընա տայիր մէսայիլի միւխթէլիֆ հագդընտա տիւնքի կիւն ուզուն պիր միւլագատ իստուլ, թէմամըյլա միւթէֆիգ իւլ բէյ պուլունմուչլար տըր։

Լոնտրա 13 Նոյեմ.

Սրանդրա կազէթասընա Վիէննատան աթիտքի թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր։

«Պոնատա հէրէճանա տայիր տէվլրան իտէն չայիա թէքզիլ օլունմուշ տուր։

«Ավսթրիա տէվլէթի՝ ասքէրինի թէտրիճէն կէրի ալընօր»։

Պէրլին 13 Նոյեմ.

Գոնթ Շուվալոֆ Բիթէրսպուրկա ավսթրինտէն էվվէլ բրէնս Պիսմարգը կէօրէճէք տիր։

(Գոնտ Շուվալոֆ նեկտ՝ Բէրլէրոֆլար)

Պէրլին 13 Նոյ.

Ռուսիա տէվլէթի՝ Նիկոլան նէհրինին Ռուսիայա այիտ օլան գըթասը իւպէրինէ Բրուսիա վաքօրլարընդն իմրաքի սէյր ու սէեահաթլարընը մէն իթմիշ օլուզունտան, Ալէմանիա տէվլէթի տախի Ռուս վաքորլարընդն նէհրը մէգքիւրընդ Ալէմանեայա այիտ պուլունան գըթասը իւզերինէ կիթմէյէրինի մէն իստէճէք տիր։

Բարիզ 13 Նոյեմբեր

Բիյացա տուրկուն տըր. իշլեր բէք էհէմմիյէթսիզ պուլունույօր։

Աֆոն Ռի-Ռէ

Լոնտրա 13 Նոյ.

Մալթատան վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, ամիրալ Հորնպի, ալտընդը թալիմատթ թէվֆիգան, քէնտի թահթը գօմանտասընտա պուլունան տոնանմանդն տէօրթ կիւնէ գատար Շարդ սուլարընա տոզրու կիթմէյէ հազըր պուլունմասընը էմր իթմիշտիր։

Լոնտրա 13 Նոյ.

Պու սապահի Թայմզ՝ Թիւրքիանդն ահվալը ումումիյէսի իւզերինէ վէ Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին՝ կէրէք քէնտի վէ կէրէք էվրօբա մէնաֆիինտէն տօլայը իթթիխաղ էյլէտիկի բօլիթիգա հագդընտա բէք միւթէտալ պիր պէնտը մախսուս նէշր իթմիշ տիր։

Թայմզ՝ Օսմանը հիւքիւմէթինէ նասիհաթ վէրիյօր քի, հիչ վագթ զայլ իթմէյիլ քէնտիսինին պիրլէ էլզէմ կէօրտիւյիւ իսլահաթը իմրասընա միւսաբէաթ իթսուն։

Թայմզ ուզուն պիր խյզահաթա կիրիշէրէք խսպաթ իտիյօր քի, Ինկիլթէրրանդն արզու էյլէտիկի իսլահաթըն տէվլէթը միշարէյէտա իչին խասսէթէն պիր ֆիատէսի եօգ տըր. լաքին ըսլահաթը մէգքիւրէ պիւթիւն տէվլէթլէր վէ խուսուսիյլէ Թիւրքիա իչին ֆիատէլի տիր։

Թայմզ պէնտինէ խիթամ վէրէրէք տիյօր քի, Ինկիլթէրրանդն պայգա պիր ժագատի օլմայըզ, էսքի Օսմանը վիլայէտ հէյէթլէրի թարաֆընտան իմրա օլունան վէ մազարրաթը չիմտիքի հէյէթը վիլայէտ թարաֆընտան չէքիլմէքտէ օլան խաթալար նէթայիճինդէն Թիւրքիայը գուրթարմագ իստէյօր։

Լոնտրա 13 Նոյեմբեր

Հինտիսթան հիւքիւմէթի, Նակաս գապիտէլէրի վէ եախօտ Պիրմանըլար չայէտ պիր թաարրուզա պուլունմասընը տէյու, Ասամ էյալէթի հուտուտինտէ թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իթթիխաղ իթմիշ տիր։

Տէվլէթլէնը նամ զըհնը եագընտա թէճհիզ խալուզա, Պարը Սէֆիտ հարէքէթ խոէճէք տիր։

Լոնտրա 13 Նոյեմբեր

Հիւքիւմէթ Իրլանտատաքի ամէնէ սընըգիյլա չիֆթիճիլէրին զարուրէթը հալինի թաատլ իթմէք իւզրէ թէտապիր տիչլինմէքտէ տիր։ Բարամէնթօտա խայլի Իրլանտալը ապալար հիւքիւմէթէ սէյան իթմիշէրտիր քի, գըզըն էկէր էհալիյէ միւթէմատիսէն ինչաաթը նաֆիա վէ միֆիտ իճրա իթթիրիլուր իսէ, պէօյիւք պիր պուհրանդն էօնիւ ալընըր։

Բէլթէրսպուրկ 13 Նոյ.

Կէչինէտ պիրինճի նիւսխէսի խաֆիէն նէչր իտիմիշ օլան Հոֆէնդյէրի Թալէ նամ իսթիթալ կազէթասընտան՝ մաատա, Գոբ Թոֆէմ նամլյա եէնի պիր իսթիթալ կազէթասը տահա կէօրիւլմիշ տիր։ Պու կազէթանդն պէյանընա կէօրէ, Ռուսատա իսթիթալ (բէվօլիւսիօն) ֆիգասը՝ իթթիխաղ օլունճագ վէսայիթ վէ թէտապիր իւզերինէ միւթէֆիգ իւլ բէյ պուլունմասընդընտան, իքի գըսմա թագսիմ օլունմուշ տըր. հէր իքի գըսմընդն պիրէր խուսուսի կազէթասը օլաճագ, վէ պիրի սօսիալիզմ եանի իշթիրաք էֆքեարընը, վէ տիկէրի՝ սըրֆ տէմօգրասի, եանի հիւքիւմէթի ավամ էֆքեարընը նէշր ու թասիմ իտէճէք տիր։

Պէրլին 13 Նոյեմբեր

Հիւքիւմէթ իսլահաթը միւքիյէ իչիւն եագընտա գամարալարա պիր գանուն լայիհասը արզ իտէճէք տիր։ Զանն օլունտուղընա կէօրէ, ատէմը մերքէկիյէթ ուսուլինի տահա զիյատ թէվսի իտէն իշպու լայիհա սայէսինտէ, հուրրիյէթ թարաֆտարը օլան էփէյիճէ մէպուսան՝ միւքէյա թարաֆտարանընա պիրլէշէճէք տիր։

Լոնտրա 13 Նոյեմբեր

Պուրանդն պիր խայը կազէթալարը Հէրաթ վալիսի Լյուսլ խանդն Ինկիլթէրրա թարաֆընտան Ագֆանիսթան էմարէթինէ թաեին օլունճաղընը պէյան իտէյօրլար։

Բիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, խանը մումայիյհ Եագուպ խանդն խրյանէթինէ տայիր պապ տէյայիլ խրատ իյլէմիշ, վէ քէնտիսինին թահթը իտարէսինտէ պուլունան էյալէթին սէրտարարընը Ագֆանիսթան ումումբուանուն իտարէսի իչիւն քէնտիսինէ մուավէնէթ իթմէք իւզրէ, ժէնէրալ Բօպէրթսին տավէթինի գասլալէ թէչվիգ իյլէմիշ տիր։

Բէյրութ 13 Նոյեմբեր

Մաճարիսթան մալիյէ նազրը թարաֆընտան թէքլիֆ օլունան եէնի պէտէլը ասքէրինին Մաճարիսթան մէճլիսի մէպուսանընտա գապուլ օլունճաղը միւհիթմէլ տիր։

Պէպէլը մեզքիւր օրուսյա խըտմէթ իթմէյէ միւղթէտիր օլմայանլար, վէ խըտմէթը ասքէրիյէլէրի խիթամ պուլմագընընը լիսէպէպ թէբրը խըտմէթ իստէրէք, ան իքի սէնէյէէն ազ խըտմէթ իթմիշ օլանլարտան իսթիհսալ օլունճաղ տըր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Պատրիարքարանը Նարպէյ Գեր. Խորէն Եպիսկոպոսի ուղևորութեան առթիւ եղած հրատարակութիւններէն կը տեսնէ որ իրականութենէ օտար նրպատակ մը կընծայուի անոր ուղևորութեան որպէս թէ Գեր. Խորէն Եպիսկոպոս նոյն իսկ Ազգային ժողովոյ որոշմամբ քաղաքագիտական պաշտօնով մը յուղարկուած լինի յ'Եւրոպա, և թէ այս առթիւ Նորին Գերապատուութիւնն Լուսինեան տիտղոսով կը յիշատակուի, իբրև շառաւիղ Լուսինեան իշխանաց։

Այս այլ ընդ այլոյ հրատարակութեանց վրայ՝ Ազգ. Պատրիարքարանը պարտ կը համարի յայտարարել որ թէ՛ Ազգային ժողովոյ և թէ՛ վարչութեան կողմէ Եւրոպայի մէջ որ և է քաղաքագիտական պաշտօն յանձնուած չէ Գեր. Խորէն Եպիսկոպոսի, այլ խառն ժողովոյ որոշմամբ ըստ վաղեմի սովորութեան միայն պաշտօն ընդունած է իր այցելու ուղևորիլ յ'Ռումանիա, յ'Պուլկարիա և յ'Աւստրօ-Հունգարիա, և այն երկիրներու հայազգի ժողովուրդը հոգևորապէս մխիթարել։

Գեր. Խորէն Եպիսկոպոս խնդրած լինելով նաև ուղևորիլ յ'Լոնտրա՝ իւր եղբօր ամուսնութիւնը կատարելու համար, Պատրիարքարանիս կողմէ արտօնութիւն տրուած է իրեն ուղևորիլ անդ և կատարել պսակադրութիւնը։ Իսկ Լուսինեան տիտղոսին գործածութեան դալով Գեր. Խորէն Եպիսկոպոս թէև ուղևորութենէն առաջ ծանուցած է Ազգ. Պատրիարքարանի թէ այսուհետև այն մականունը պիտի գործածէ, սակայն Ազգ. Պատրիարքարանը չունենալով պատեհ առիթ քննելու և ստուգելու այն վաւերական վկայագրերն որ Գեր. Խորէն Եպիսկոպոս պէտք է ունեցած ըլլայ յ'ձեռին, Նարպէյ մնալունը այսպէս իշխանական խափանեալ տոհմի մը յատուկ լուսինեան մականուն փոխակերպելուզելու համար, Պատրիարքարանս չկրնար ընդունիլ նոյն յորջորջման փոփոխութիւնը, մինչև որ Նորին Գերապատուութիւնը չհաղորդէ Պատրիարքարանիս իւր ազգատոհմին սերնդեան վաւերական ապացոյցները. ուստի մինչև այն ատեն Ազգ. Պատրիարքարանս իրաւունք ունի շարունակել ճանչնալ զԳեր. Խորէն Եպիսկոպոս Նարպէյ տիտղոսով, և հարկ կը համարի հրատարակել որ իրեն համար Գեր. Խորէն Սրբազանի ամենէն վեհ և վեմ տիտղոսը իւր Եպիսկոպոսական բարձր աստիճանն է, որ բաւական է զինքն ամենուն յարգանաց արժանի ընել և անունը վայելցնել յ'միջի քաղաքակրթեալ ազգաց։

31 Հոկտ. 1879

յ'Պարբերդի. Հայոց (ԿԴԼ)

յ'Կ. Պոլիս

ԱԶԴ

Ազգային խնամատար Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել Մեծարգոյ անդամոց, որ յառաջիկայ կիրակի Նոյեմբեր 4 ընդհանուր ժողով պիտի գումարուի ի Բերա ի սուրբ Յովհան Ոսկերերան ժամը ճիշդ 7½ին։

Կը խնդրուի որ բոլոր անդամք ներկայ գտնուելու բարեհաճին սոյն ժողովին։

ԿԱՐԴ ԽՆԴՐՈՅ

Ա. Վերաքննութիւն կանոնագրութեան.

Բ. Ազգային դպրոցի և հաւաքչի խնդիրը։

Ատենապետ Ատենադպիր

Յ. Սամանճեան. Անդոն Քըշիշեան.

Բերա 1 Նոյ. 79 2—1

... Խմբագիր,

Ս. Ներսիսեան վանուց համանուն դիշերօթիկ վարժարանը գրեթէ ամէն մը 'ի վեր բացուածդասախօսութիւնք սկսուած և սակայն բացման հանդէսն ինչ ինչ պատճառներով յետաձգուած լինելով, վերջապէս նախընթաց կիրակի, հոկտ. 14 ին խիստ շքեղ և փառաւոր կերպիւ կատարեցաւ նոյն Ս. վանուց մէջ 'ի ներկայութեան 800 իմաստասէր ազգայնոց, որք թէ գիւղերէն և թէ քաղաքէն փութացած էին պատուել զնոյն։

Ուստի անհրաժեշտ պարտ մը կատարած ըլլալու համար կրգամք պատուական լրագրոյդ միջոցաւ մեր խորին շնորհակալութիւնը մատուցանել ամէն անոնց, որք ոչ միայն իրենց ներկայութեամբ հանդէսը շքեղեցին, այլ նաև առատ նուիրատուութեամբ 60-65 ոսկւոյ մօտ գումար մը հայթայթեցին գիշերօթիկ վարժարանին, որ անշարժ կալուած կամ մի այլ եկամուտ չունենալով, մի միայն ազգայնոց ձեռնտուութեանը կը կարօտի բարւոք կառավարուելու համար։

Եւ որովհետև Ազգ. վարժարանս յառաջադիմութեան նպաստող ամէն կարգի անձինք արժանի են բիւր շնորհակալեաց, ոչ նուազ նուիրական պարտք կը համարիմք անհուն շնորհակալիք յայտնել նաև այն ուսումնասէր և բարերար անձանց, որք հաճեցան աղքատիկ և որբ աշակերտաց պաշտպան դրուիլ, և զոր պատշաճ կը դատիմք աստանօր յայտնել յանուանէ յիշատակել։

Վսեմ. Եղուարդ պէյ. փոխ-միւթէսարիֆ մէկ պաշտպան

Վսեմ. Մէհմէտ պէյ նախագահ պէլէտիյէի մէկ պաշտպան

Մեծ. Վէլի պէյ 3 սոմառ ցորեան 6 լիրա արժողութեամբ

Մեծ. Ճիվան էֆ. Ցանէլեան երկու պաշտպան

Մեծ. Մ. Համբարձում էֆէնտի Լէվենան մէկ պաշտպան

Մեծ. Ոսկեան էֆ. Փափազեան մէկ պաշտպան

Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Ազբգեան մէկ պաշտպան

Մեծ. Մ. Սարգիս էֆ. Գասպարեան մէկ պաշտպան

Մեծ. Նշան էֆ. Հողկրողեան մէկ պաշտպան

Մեծ. Գալուստ էֆ. Փափազեան մէկ պաշտպան

Մեծ. Մելքոն էֆ. Սիւրմիսեան մէկ պաշտպան

Գաղաքիս հիւսն մեծ. արհեստաւորք մէկ պաշտպան

Ազգին և հաղար ապրին սոքա, որք վաղ իսկ զգացած ու ճանչցած են զկարևորութիւն ուսման, որոյ քարոզարարոյր վարդեներէն անշուշտ ապագային գեղաշուք պակներ պիտի հիւսուին իրենց 'ի վարձ այն անհամեմատ բարեաց զոր յօժարեցան առնել Ազգին որք և չքաւոր մանկաւոյն։

Երկնք օրհնէ՞ սոյա ուսումնասիրական այս մեծ գործը։

Մնամ աղօթարար

Պաշտօնեայ Հայաստանեայց

Ս. Եկեղեցւոյ

Հ՚Յակոբ Վ. Դիմաքեան

1879 Հոկտ. 20

Յէրիզա

Յառաջնորդարան Հայոց

Կ. Պոլիս 30 Հոկտ. 79

Կիլիկեան Ընկերութեան Գործ. Ժողովը Սիսի վարժարանին համար Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց հմուտ դասատուի մը պէտք ունի։

Ընկերութիւնս պատրաստ է, ըստ արժանաւորութեան 8—10 ոսկի վճարել ամսական։

Փափաքողք կրնան գիմել ամեն օր ժամը 3 էն մինչև 10. 'ի Գըրասենեակ ընկերութեան, Դալաթա, Նորատունկեան խան, թիւ 10։ 3—3

ԻԼԱՆԱԹ

Գանթէ թուրը քէնտի իմզասը իլէ կազէթալարտա նէշր իյլէմիշ օլուզու պիր իլանտա էյպիսվալտ շիրքէթի չէլիյինի քէնտի չէլիյինին թագլիտի մագամընտա կէօսթէրէրէք, կէրէք էյպիսվալտ ֆապրիգասը վէ կէրէք ֆապրիգայի մեզքիւր մալինի ալըպ սաթանլար ալէյհիլերինէ տալա իգամէ իսթէճէյինի պիտիրիր։

Պիզ, զիյրատ իմզա սահիպլէրի, մեզքիւր մալի ալըպ սաթան թիճճարլարտան պուլունտուղումուզտան, հիչ պիր վագթտա քէնտի միւշթէրիլերիմիզէ էյպիսվալտ չէլիյինի թուրն չէլիյի մագամընտա սաթմատըգըմըզը վէ ֆինճէճ պուվէլէրին նէրուլտարընդ ֆորբը օմուրլուքը վէ պու հագգա Գանթէ թուրն նէ եօլտա տալա իսթէճէք իսէ, կէրէյէ պրոգրամայզ, պիր ան էվվէլ պաչլամասընա միւնթազըր պուլունտուղումուզու սուրէթի գամիյէտէ պէյան իսթէրիզ։

Գ. Էսթէն վէ Գառ.

Կ. Լ. Պալեոլէն

Ռ. Զբրոֆան

3—1

Խազինէի Էվգաֆը հիւմայունտան մանգուլթ պէհէր սէնէ մուհարրէմ իթթիպարը իլէ թալիպլէրինէ իհալէ վէ իլզամ օլունան ագարաթտան՝ Հասքէօյտէ պիր պապ գայըգխանէ վէ Էմիրկէն բազար գայըրը վէ պին խաթապ չէքիսի ռուսումու վէ Օրթաքէյ վարօր իսկէլէսինտէ մա միւշթէմէլաթ գահվէ վէ Գապաթաշտա պէշ պապ վէ Խըրզարի Յաատէթտէ իքի պապ տէքեաքիյին վէ Իսկիւտար վարօր իսկէլէսինտէ մա միւշթէմէլաթ գահվէ վէ Եէնի-պաղչէտէ սէքիզ պապ տէքեաքիյին վէ Պէշիքթաշտա իքի պապ տիւքքեան վէ Օտուն գարուսունտա պիր պապ գահվէ վէ Գասըմ բաշտա իքի պապ տիւքքեան վէ Գուրու չէշմէտէ սագա կէտիկի վէ Սուլթանիէ-մինտէ քեարկիր մաղազա վէ Մէվլէվիխանէ գարուսունտա Միմար աճէմ մահալլէսինտէ պօսթան վէ իքի պապ տիւքքեան վէ Ֆաթիհտէ Ցէվէ խանը վէ Գանլըճա գարիյէսինտէ իչ պապ տիւքքեան վէ Գանլըճա բազար գաբրը վէ ճերրահ բաշտա իքի պապ տիւքքեան վէ Ալթրմէրմեր գուրպինտէ Եոլկէչէն ճամի թահթընտա տօգուզ պապ տիւքքեան վէ պիր գրթա պահչէ 97 սէնէսի մուհարրէմ զուրրէօինտէն իթթիպարէն թարիպերինէ իհալէ վէ իլզամ գրընաճաղընտան, թարիպ պուլունանլար զիհիճճէնին 20 ինճի կիւնինէ գատար միւթէահհիւտլէրի իլէ պերապեր Լվագֆը հիւմայուն վարիտաթ խարէսինէ միւրաճաաթ իթմէյէրի վէ միւտտէթը մեզքիւրէ թէքմիլինտէ իհալէի գամիյէլէրի իճրա գըլընաճաղը իրան օլունուր։ 5—5

27 Թշրրինի էվվել 95

ՂՈՍԲՈՐ

ՏՈՒԽԱՆ Վ.Ի ՍԻԿԱՐԱ ՖԱԳՊՐԻԳԱՍԸ

Գալաթատա վօյվոտա սոգաղընտա Ն.° 23 վէ 2 միճէտտէէն քիչատ օլունմըշ վօսբոր նամ ֆապրիգամընդտա եէնիճէճինն էն ալա վէ գագուլու թիւթիւնլէրինտէն, քէնարը ազգդաթլա իմալ օլունուպ, Ալյասուլուգ նամ մուղիրը թիւթիւնլէրէն ասլա պուլունմամագ չարթը իլէ միւշթերիլերիմիզին խօշնուտսիյէթինի պատի օլաճագ սուրէթտէ հէր նէվ թիւթիւն վէ սիկարալար պուլունարագ, ումումի տիւքքանլարտա ֆիրուխթ օլունմագտա պուլունտուղու կիպի, բաղվէթլու միւշթերիլերիմիզ թարաֆընտան տախի սրբարըշ օլունտո դտա, քէնտի մաթլուպլերինէ մուվաֆֆըգ տիգգաթը թամամէ իլէ իմալու իճրա օլունաճաղը, վէ իլերուտէ կէրէք պէյ օղլու վէ կէրէք սաիր իգթիզա իտէն մահալլերտէ աչըլաճաղ մախսուսի շիւպէլերիմիզին վէ թային օլունաճաղ գօմիսիսնէրլէրիմիզին իճրասընա տէկին, միւշթերիլերիմիզէ սուհուլէթթ օլմագ իչիւն սըբարըշ վէրմէք իսթէյէնլերին շնմտիկ ֆապրիգամիզա վէ Սթամպօլսա Աստա ալթընտա Ն. 43 աչըրըշ շիւպէմիզէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի վէ մէգթուպլա տախի սրբարըշ վուգուրինտէ սէրիան իրսալ վէ թէպլիմինէ սայ իտիլմէքտէ տիր։

Մեզքիւր ֆապրիգանդն ասըլ իչի, զաթէն էվրօբա իլէ վէ տիյարը տիսեր իլէ եարբարգ թիւթիւն ալզ ու իթթաբ եարմագլըգ օլուզունտան, պու պապտէ թիճարէթտէն զիյատ չերէֆ իտիհիկէր պուլունտուղու ճիհէթլէ, քեաֆֆեի միւշթերիլերի խօշնուտ իթմէքլէ իֆթիխարէ չալըշաճաղընը՝ բիայէթլու էհալիյէ վատ ու պէյան իյլէմէքտէ տիր։

60—41

Սահիպի իմթիյազ

ԱՆՏՕՆ ՍԱԴԱԵԱՆ

A

LA BELLE JARDINIÈERE

Ա. ԼԱ ՊԷԼ ԺԱՐՏԻՆԻԷՐ

Վ. ԹԻՐՆԿ Է ԳՈՒՄ. Վ. ՇԸՄԻԼ

Գալաթատա Գարա քէօյտէ վագը 27 նումէրօլու մաղազանդն այպար գաթընտա էրքէք վէ չօճուգլար իչիւն Բարիս վէ Վիէննանդն պիրինճի ֆապրիգալարը մամուլաթընտան օլարագ եարբէմիշ հաղրը էավապ վէ գատընլար իչիւն մանթօլար սաթըլըր։

Մեզքիւր մաղազանդն իւսթ գաթընտա տախի Բարիս վէ Լոնտրանդն պիրինճի ֆապրիգալարը մալէրինտէն էնվայի ճինս գումաշ թօքտան վէ արշըն իլէ սաթըլմագտա տըր։

COFFRES—FORTS

ՄԻԼՆԷՐ ԳԱՑԱԼԱՐԸ

Մեզքիւր գացալար տիւնեանդն հէր թարաֆընտա քէսպի նամ իթմիշ օլուպ, գավի վէ տայանըգլը սըրլար, վէ ամէջտէ եանմաղլար։

Խրրսըզ վէ ամէջէ գարշը թէէմմի ճիհէթիլէ, նասըլ քի Սթամպօլսա, էօյլէ տէ հիչ պիր եէրտէ պու գացալարընդն էմսալի եօգ տըր։

Ազգը,

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻՅԼ

Ջեյ. — Միւսիւ Սիտնէյ Նօվիլ, գացա սաթընդն ալմատան էվվէլ մաղազալարընա կէլիպ գացասընը կէօզտէն կէչիրիպ, շէնատէթնամէսինի վէ էվրաղը սայիրէյի օգումալարը իչիւն էհալիյէ ըէճա իտէր։

Գալաթատա Եիւքսէք Գալտրրըմտա Գէորգ պէյ խանը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՖՕՐՍԱՍԸ

Լոնտրա, 13 Նոյեմ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	97- 7/8
Օսմ. էսհամը աչրլը	11-3/16
» » գաբանը	11- 1/4
Իսթիգրազ 65	14- 1/4
» 69	14-
» 71	55-3/4
» 72	21-
» 73	12-1/8
Օսմանը պանդաղը	10-1/2
Մըսրը տույուս. մութա հրատ	46- 7/8
» իմթիյազը	74-3/4
Բուսիա իսթիգրազը	88- 7/8
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատ	–

Փարիզ, 13 Նոյեմ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.	82-70
» » 5 գրօնսուզ	114-90
Օսմ. էսհամը աչրլը	11-25
» » գաբանը	11-25
Իսթիգրազ 65 ֆր.	70-
» 69	68-75
» 73	60-
Մըսրը ֆօնտ. մութա հրատ	236-25
Գրէքի Լիօնէ	800-
Օսմանը պանդաղ	513-75
Բուլգի չըմէնտրֆէրի	39-75
Իթալիա էսհամը	79-
Գամպիո Լօնտրա 3 այ վատ	25-30

Վիէննա, 13 Նոյեմ.

Աֆիօ ֆիօրին	–
Բուլգի չըմէնտրֆէրի	18-50

ՂԱԼԱԹԱ ՖՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ազ. գաբ.	12- 2
Պու սապահ աչրլը	12- 2
Իսթիգ. 63 (Մութօն) 6 % ֆ.	68-
» 65 » 6 % ֆ.	68-
» 69 (Բինաբ) 6	66-50
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	20-50
» 73 6 % ֆ.	61-
Բուլգի չըմէնտրֆէր 3	39-
Ագճէ ֆայիզի %	9-
Բրբօր Դրչ	62-20
Հավալէսիզ »	35-

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէսի ժէնէրալ	4-10
Ոտամպոլ պանգասը	6-
Ոսմանիէթ ժէնէրալ	4- 8
Թրամվայ	3-90

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը	100 ղրշան	Ղշ. Փր
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը		106-28
Մէթալիք	»	118-
Պէշիկ	»	118-
Պագրը	»	345-
Գայմէ	»	790-
Ինկիլիզ լիրասը		109-30
Ֆրանսըզ ալթունու		87-10
Փոլ		89-10
Գրիմիզ ալթունու		51-10
Գարպօն գայմէսի		8-65